

Nas tednik Koroš

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Inventurna razprodaja

PR

PUTNIK

KLAGENFURT, Herrengasse 1

Plašči - Sakoji - Hlače - Obleke

ŠE CENEJE

9. leto - številka 5

V Celovcu, dne 31. januarja 1957

Cena 1 šilling

Točke nemira

V madžarskem kotlu vre in so eksplozije le s silo udušili. Ob sueškem prekopu so kuhali vrelo kašo in kar je ostalo, je le neke vrste pustni maček. V Alžiru v francoski Severni Afriki je položaj vedno težji.

Novo žarišče nemira postaja v zadnjih mesecih tudi Južno Tirolsko. Leta 1918 so Južno Tirolsko priključili Italiji, ne da bi vprašali prizadeto ljudstvo za mnenje, ker je pač Italija bila na strani takratnih vojnih zmagovalcev. Po drugi svetovni vojni je bilo isto vprašanje znova na dnevnem redu. Položaj je bil nekoliko drugačen, ker je bil Hitler v posebni pogodbi z Mussolinijem Južno Tirolsko, torej starodavno nemško ozemlje, „prodal“ Italijanom. Na drugi strani so bili Italijani v zadnjih letih vojne prestopili na stran zaveznikov in tako vsaj deloma zopet bili na strani zmagovalcev.

Konferenca zmagovitih velesil v Parizu je leta 1946 Južno Tirolsko zopet priznala Italiji. Ta se je sklicevala na velike gospodarske investicije na tem ozemlju, v glavnem na zgradnjo številnih električnih central na južno-tirolskih rekah. Te centrale so postale življenjskega pomena za industrijo v Severni Italiji, ki se je zelo razmahnila. Obenem z razvojem industrije so se pa v deželo priseljevali Italijani z juga in številčno razmerje med Nemci in Italijani se je vedno slabšalo v škodo Nemcev. Pod nacizmom se je zaradi Hitlerjeve kupčije z Mussolinijem znatno število Nemcev povrnilo „domov v raj“. Po razpadu „tišočletnega rajha“ pa so se ti zopet vrnili domov – na Južno Tirolsko. Toda do teh povratnikov so Italijani zelo nezaupljivi, ker sumijo, da so kljub vsemu ostali nacisti z dušo in telesom.

Pariška pogodba iz leta 1946 je v znatni meri ostala le na papirju, kot ugotavljajo avstrijski viri. Ne smemo pa pri tem prezreti, da imajo Nemci na Južnem Tirolskem, po njihovem lastnem priznanju, nemške ljudske in srednje šole. Nimajo sicer nemške univerze, vendar je za nemški izobraženski naraščaj poskrbljeno s posebnim dogovorom med Avstrijo in Italijo o medsebojnem priznavanju akademskih diplom. V vseh v poštev prihajajočih delih dežele so povsod dvojezični napisi. Glede uradnega jezika položaj ni zadovoljiv, vsekakor pa znatno boljši kot pri nas. Kljub temu da imamo po državni pogodbi z dne 15. maja 1955 zaimenovane vse pravice, vlada v 18 mesecih po uveljavitvi državne pogodbe ni podvzela niti enega ukrepa za dejansko uresničitev predpisov državne pogodbe. Ko smo bili prisiljeni, da se zaradi tega nemožnega stanja obrnemo na podpisnike državne pogodbe, so nas po starem receptu označili kot „protidržavne elemente“.

Zagovornik pravic Nemcev na Južnem Tirolskem je državni tajnik dr. Gschnitzer. Severna Tirolska, to je avstrijska zvezna dežela, je na življenjskih prilikah svojih rojakov v Južnem Tirolu neposredno prizadeta in zato iz razumljivih vzrokov tudi najbolj občutljiva. Državni tajnik Gschnitzer je kot univerzitetni profesor imel dosti lažji položaj, dokler ni bil v vladi. Sedaj pa more nastopiti le kot član dunajske vlade. Kot nosi on odgovornost za ukrepe ali opustitve dunajske vlade, je le-ta soodgovorna tudi za njegove izjave. V svojem zadnjem govoru v Innsbrucku je predlagal za Južno Tirolsko nov položaj, to je istega, kot ga je imelo Posarje pred 1. januarjem leta 1957. Kaj bodo dejali Italijani k temu predlogu, je drugo vprašanje. Avstrijska vlada je vložila glede Južne Tirolske posebno spomenico v Rimu že pred meseci, italijanska vlada pa še nanjo ni odgovorila.

Kot narodna manjšina smo z dušo in telesom za to, da Nemci dobe vse pravice v Italiji, pač pa je naše mnenje, da bo naša vlada na Dunaju imela tudi v tem pogledu dosti boljši in lažji položaj, če bo doma sto-

Obramba Evrope v nevarnosti

Nova britanska vlada pod vodstvom Harolda MacMillana je sklenila znatno zmanjšati svoje oborožene sile, da na ta način skrči izdatke državnega proračuna, ki zaradi ponesrečenega pohoda v Egipt ter zaprtja Sueškega prekopa, izkazuje vedno hujši primanjkljaj. Velika Britanija mora kupovati petrolej, ki ga je prej poceni dobivala skozi Suez, z dragimi dolarji v Ameriki. Vojaški krogi v Veliki Britaniji so se temu sklepu vlade sicer upirali, posebno poveljnik letalstva, toda trda logika golih števil je nazadnje zmagala.

Toda zmanjšanje britanskih vojaških sil bo prizadelo tudi Evropo, kajti nameravajo reducirati tudi britansko „porensko armado“ v Nemčiji, ki je poleg 5 ameriških divizij edina resnična obramba Evrope ter jedro vsega vojaškega dispozitiva Atlantskega pakta, posebno odkar je Francija od svojih 12 divizij 4 in pol premestila v Alžir, a zapadnonemška vojska obstoji praktično le iz generalov v lepih uniformah, dočim so vojaki le še na papirju.

Tako v Evropi kot v Ameriki je zaradi nameravanega angleškega ukrepa zavlada zaskrbljenost. Angleški vladni krogi pa zmičujejo z rameni in pravijo Amerikancem:

Saj vidite, da ne moremo. Vi ste nas pustili na cedilu v Egiptu, sedaj pa glejte...

Te dni se mudi v Washingtonu britanski vojni minister Duncan Sandys, ki bo poskušal od Amerikancev dobiti gospodarsko pomoč za svojo državo, obenem pa jim razložiti neizogibnost omenjenih ukrepov ter se dogovoriti za miren prehod v novo stanje.

V washingtonskih vladnih krogih si pa belijo glavo, kako izpolniti novo „praznoto“, ki se odpira s prostovoljnim odhodom Angležev iz Zapadne Nemčije, potem, ko so morali neprostovoljno oditi iz Bližnjega vzhoda. Ameriški parlament noče ničesar slišati o pošiljanju novih čet v Evropo, po drugi strani pa je ojačitev evropskega obrambnega dispozitiva z raketnimi in radijsko uravnavanimi izstrelki zaenkrat neizpeljiva, ker so ta orožja šele v poskusnem štadiju.

Tako poleg politične oslavitve Atlantskega pakta, ki je posledica Sueške krize, grozi temu zavezništvu še vojaška likvidacija, razen če ne bodo pravočasno vsi prizadeti spoznali, da se gre vendar za skupno barko, od katere zavisi rešitev vseh, ki so na njej vkrcani.

Izbruh terorizma na Južnem Tirolskem

V zadnjem času je bilo izvršenih več terorističnih dejanj na Južnem Tirolskem. Na vlakih, na uredništvih italijanskih listov, ki izhajajo v deželi, ter na javnih trgih in poslopih so bile položene bombe. V zvezi s temi akcijami je bilo v Bocnu aretiranih 16 Južnih Tirolcev. Eden izmed aretirancev, 27-letni R. Plonez je ušel iz orožniške kasarne v Bocnu. Skočil je s prvega nadstropja na tla in ušel v mesto. Policija in orožništvo sta takoj izvedli veliko zasledovalno akcijo in se jima je posrečilo, mladeniča zopet zajeti v neki vasi. Dva izmed zaprtih sta bila medtem že izpuščena, in sicer nek odvetnik in nek mestni policaj iz Bocna, ki je nemškega pokoljenja.

Državni tajnik Gschnitzer je v svojem govoru v Innsbrucku minulo nedeljo zahteval pravico samoodločbe za Južno Tirolsko ter vzel v obrambo mlade Južne Tirolce, ki, „da bi brezbrizni svet vendarle zbudili iz otopelosti, posegajo po samomorilskih sredstvih.“

Označil je za krivce tega stanja tiste, ki

Likvidacija avstrijskega premoženja v Jugoslaviji

Jugoslovanska vlada je likvidirala avstrijsko premoženje, ki ji je pripadlo v smislu državne pogodbe in ga je bila že ob koncu vojne zaplenila na račun vojne škode. S posebnim ukrepom jugoslovanske Izvršnega sveta v Beogradu je sedaj to premoženje prešlo tudi formalno v jugoslovansko last. Čeprav določa državna pogodba kot odločilni dan datum stopa državne pogodbe v veljavo, je v omenjenem odloku izvzeto

rila vse, kar mora v duhu in po besedilu državne pogodbe sama storiti. Tudi državni tajnik dr. Gschnitzer bi se z mnogo večjo pravico zavzemal za interese svojih ožjih rojakov na Južnem Tirolskem, če bi se bil postavil za pravice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov v smislu državne pogodbe. Saj je Gschnitzerjev strankarski kolega dr. Tončič izjavil dne 9. novembra 1955: „Zadeva Južne Tirolske je logično povezana s položajem slovenskih manjšin v Avstriji; mi ne moremo od Italije več zahtevati, kakor smo pripravljeni dati slovenskim manjšinam v Avstriji.“ Mi Slovenci bi dodali le željo, da bi si naj naša država za nastope v prid rojakom v Italiji pripravila močno legitimacijo doma.

so za zeleno mizo odločili sedanje usodo Južne Tirolske. Predlagal je za Južno Tirolsko podoben položaj, kot ga je imelo Posarje. Nadalje je dejal, da, ako bi se Italija odločila za to rešitev, ji bo le-ta „prinesla zelo veliko slavo. Ustvarila bi ji evropski, svetovni prestiž, pred katerim bi ponos na takozvano naravno mejo na Brennerju skopnel v nič,“ poroča tuk. „Volkszeitung“.

Sestanek dveh prijateljev

so označili srečanje avstrijskega obrambnega ministra Ferdinanda Grafa z njegovim zapadnonemškim poklicnim kolegom Francom Jožefom Straussom. Dobila sta se v Salzburgu in kot poroča avstrijska uradna poročevalska agencija, sta se razgovarjala o „splošnih obrambnih vprašanjih“. Zapadnonemškega ministra, ki se mudi v Avstriji v spremstvu svoje sestre na zasebnem obisku, so posebno zanimala vprašanja socialnega skrbstva za vojake ter je izkoristil to priliko, da si ogleda nekatere vojašnice.

Stavka v Alžiru

Kot „uvod“ v bližnjo razpravo o alžirskem vprašanju pred generalno skupščino Združenih narodov, so alžirski uporniki proglasili splošno stavko po vsej deželi. V vseh večjih mestih, to je v Alžiru, Constantine in Oranu je v torek povsod počivalo delo. Francoska vojaška uprava je koncentrirala močne vojaške oddelke in glavno mesto Alžir je podobno oblegani trdnjavi. Francoske čete so vdrle v arabski del mesta ter pobrale 3000 moških in jih s silo odgnale na delo. Letala pa trosijo letake, ki pozivajo delavce na delo. Vendar je uspeh vseh pozivov zasedaj zelo majhen.

Sporočilo britanskega veleposlaništva

Narodni svet koroških Slovencev je prejel od Britanskega veleposlaništva na Dunaju naslednje pismo:

Prot. št. 1017/57.

Dne 25. jan. 1957.

Gospodje:

Po naročilu veleposlanika Njenega britanskega Veličanstva potrjujem sprejem Vašega pisma z dne 14. januarja 1957, čigar vsebina je v proučevanju.

Z odličnim spoštovanjem
R. J. Blair.

- K R A T K E V E S T I -

Orjaški spomenik padlim vojakom v španski državljanski vojni bo dovršen v kratkem v bližini Madrida. Tam so z dinamitom razstrelili mogočne skale in tako izdolbli veliko votlino, ki bo predelana v cerkev, nad katero se bo dvigal visok stolp, toliko kot znani Eiffelov stolp v Parizu.

Izmenjava vojnih ujetnikov v nedavnem sinajskem pohodu so izvršile izraelske in egiptovske vojaške oblasti. Izraelci vračajo vsak dan po več 100 ujetnikov in računajo, da bodo v nekaj tednih vsi ujetniki, skupno okrog 5000, povrnjeni. Egipt je pa minuli teden repatriacijo že zaključil. Imel je namreč skupno le 4 ujetne izraelske vojaške.

Ministrstvo za upravo poljedelskih pridelkov, čigar glavna naloga je bila „odkup“ kmetijskih pridelkov od kmetov po uradno določenih cenah, je bilo ukinjeno. Uradnike so pa napotili k „produktivnemu delu“.

V železarni na Jesenicah uvajajo proizvodnjo predmetov za široko potrošnjo. Tako nameravajo izdelovati med drugim tenko pločevino, ki služi za embalažo proizvodov živilske industrije. Doslej so morali to pločevino uvažati iz inozemstva.

General Speidel je bil sedaj tudi uradno imenovan za poveljnika kopnih sil srednjeevropskega sektorja Atlantskega pakta, kljub protestom v Veliki Britaniji in Franciji.

Princesa Gracija je rodila hčerko, ki so jo krstili za Karolino, poročajo iz Monaka, prestolnice 20.000 duš broječe kneževine v „rajski obali“ Atlantskega oceana. Okrog 5000 navdušenih državljanov in več sto tujih novinarjev je bilo zbranih pred kneževsko palačo, ko so zadoneli topovski streli in naznanili nov prirastek v vladarski družini. Gospodarsko misleči prebivalci so si oddahnili predvsem zato, ker je bila s tem odstranjena nevarnost priključitve k Franciji. Pogodba med obema državama določa, da mala kneževina pripade Franciji, ako izumre vladajoča kneževska rodbina Grimaldi. Dočim sedaj zaradi cvetočega tujskega prometa srečni „Monegaski“, kot imenujejo prebivalce te države, ne plačujejo nobenih davkov, bi po morebitni priključitvi k Franciji morali plačevati vse francoske davščine. In Francija slovi po neizprososti njenih davkarjev. Novorojena prestolonaslednica je zdrava in zato so njeni podaniki dvakrat zadovoljni.

Ponarejevalnično denarja je odkrila policija v zapadnem Berlinu. Izdelovali so v njej 100-dolarske bankovce, ki so bili namenjeni za razpečevanje v Ameriki.

Izjeme v zakonu o odpravi smrtnih kazni je sklenil britanski parlament. Kot smo že poročali, je britanska spodnja zbornica izglasovala zakon, ki odpravlja smrtno kazen za vse vrste zločinov. Ta zakon je potem obtičal v zgornjem domu (lordski zbornici) in bil vrnjen poslancem v ponovno razpravo. Sedaj je bil v toliko spremenjen, da bo kljub načelni odpravi smrtnih kazni, ostala v veljavi kazen na vislicah za umor jetaških paznikov in policistov.

Politični teden

Po svetu . . .

Ponočni posvet Ču-En-Laja z Nehrujem

Ministrski predsednik komunistične kitajske vlade je potem, ko je razpredel svoje mreže po vzhodni Evropi, napravil velik skok — na Daljni vzhod, kjer sta se s starim znancom, Nehrujem, ministrskim predsednikom Indije, pogovarjala o „mirni koeksistenci“, priljubljenem političnem konceptu, ki ga Nehru rad zajaše pri svojih številnih potovanjih po vsem svetu in deli lepe nauke, če treba pa tudi ukore na levo in na desno. Nehru je svojemu kitajskemu gostu povedal, kaj misli ameriški predsednik Eisenhower, katerega je bil pred kratkim obiskal v Washingtonu. Ču pa je svojemu gostitelju razložil mišljenje mogotcev v Kremlju ter razpoloženje po Vzhodni Evropi, posebno še na Madžarskem, ki jih je osebno obiskal, nekaj kar ni bilo dovoljeno Dag Hammarskjöldu, generalnemu tajniku Združenih narodov.

Toda oba državnika, ki sta že pred nekaj letih izdelala znamenitih pet točk „mirne koeksistence“, se, kot izgleda, topot nista tako dobro razumela kot nekdanj. Čeprav sta se oba voljno smehljala fotografu, ni o njunih ponočnih razgovorih izšlo nobeno uradno sporočilo.

Žukov: zmagovalc v volnenih nogavicah

Slučaj je hotel, da se je kmalu za Čujem pojavil v New Delhiju, prestolnici Indije, maršal Žukov, ki namerava tam ostati 18 dni, da „popravi“ s podatki iz prve roke morebitna samovoljna poročila zvitega Kitajca.

Zmagovalni maršal iz zadnje vojne, ki je po pripravi komunist in tudi torej brezverec, je pri svojem obisku indijskih svetišč strogo izpolnjeval vse tozadevne predpise. Indijci iz spoštovanja pred božanstvom ob vstopu v svoja poganska svetišča sezujejo čevlje in se podajo vanj bosi. To je storil tudi Žukov, a ker je bil ravno mrzel dan, je oblekel debele volnene nogavice.

Indija priključi Kašmir

V današnjem razdeljenem svetu igra Indija zaradi svojega političnega in geografskega položaja med obema blokoma veliko mednarodno politično vlogo kot prvi glasnik „mirne koeksistence“ in sporazumnega reševanja spornih vprašanj. Dokaz njenega vpliva so tudi številni obiski tujih državnikov v Indiji. Skratka, igra na Daljnem vzhodu podobno vlogo kot Jugoslavija v Evropi. Kljub razglasitvi „mirne koeksistence“, čemur bi se po domače reklo „dobro sosedstvo“, pa se že dolga leta prepira s svojo sosedo Pakistanom zaradi nekdanje kneževine Kašmir, kjer so nekoč vladali slavnoznan maharadža. Prebivalstvo te kneževine je do 85 odstotkov mohamedanske vere in si želi k mohamedanski državi Pakistan. Maharadža, ki pa je bil hindujske vere, je po odhodu Angležev iz Indije in ustanovitve dveh držav Indije in Pakistana, leta 1947, prestopil na indijsko stran. Nato sta vojski obeh držav vdrli v sporno pokrajino. Večji del je zasedla Indija, manjšega pa Pakistan.

KULTURNI OBZORNIK

MARTIN JEVIČNIKAR:

Slovenska knjiga doma in po svetu

(Nadaljevanje)

DRAMATIKA:

Dramatika je bila kot vedno tudi v letu 1955 šibko zastopana. V knjižni izdaji so izšle le tri knjige.

Branko Hofman: *Življenje zmaguje*. Igra je zanimiva po zgradbi, ker ima filmsko tehniko in je brez dejanj. Pisatelj je vpeljal dvodelen oder, na enem se odigrava sedanji dogodek, na drugem posegi v preteklost. Igra je uspešna.

Vlado Pipan: *Dekle iz Trente*. Ljudska igra v šestih slikah. Junakinja je dekle, ki se vrne iz tujine telesno in duševno strta in se skuša živeti v sodobne slovenske razmere. Igra je vsebinsko in dramatsko zelo šibka.

Vinko Podgoršek: *Čudežno drevo in Alenčica*. To je pravljica igra za otroke.

V ponatisu so izšli Kreftovi Celjski grofje in Jurčič-Levstikov Tugomer, na celjskem festivalu poleti pa so igrali štiri nove igre, ki še niso izšle v knjigi.

Taka je v skopih potezah podoba slovenske izvirne knjige v letu 1955. To in ono manjšo stvar sem izpustil, ker ne prispeva nič bistvenega k celotni podobi.

S to neprijetno zadevo so se pečali tudi Združeni narodi in sklenili, da naj ostane vse tako, kot je, to je pod vojaško zasedbo obeh držav, a pozneje, ko se bodo duhovi pomirili, bo treba izvesti plebiscit, ki bo odločil o dokončni usodi tega ozemlja.

Sedaj pa je Indija izvedla priključitev od njenih čet zasedanega dela Kašmirja k Indiji, poživljavši se na svoja načela in na resolucije Združenih narodov. Menda tudi Nehru misli, da naj bi svet ubogal njegove besede, a si ne jemal za vzgled njegovih dejanj.

Počasna pot k Evropski skupnosti

V belgijski prestolici Bruslju so se sedaj zunanji ministri šestih zapadnoevropskih držav, ki tvorijo železarsko-jeklarsko skupnost (Zapadna Nemčija, Francija, Nizozemska, Belgija, Luksemburg in Italija), da pripravijo načrt za povezavo vse Zapadne Evrope v en velik tržni prostor brez carinskih mej. Po zadnjih porazih na Blžnjem Vzhodu so tudi v Veliki Britaniji spoznali, da je tako za Angleže kot za narode zapadnoevropske celine edina rešitev v združitvi vseh sil. Le tako bi se mogli otrestiti gospodarske in politične odvisnosti od Amerike ter postaviti na noge dovolj močno silo za zaježitev sovjetskih imperialističnih pohleptov. Toda kot običajno pri vseh dosedanjih poskusih evropske združitve, se je zadeva zataknila zaradi Francozov. Pariški parlament je namreč izglasoval resolucijo, ki zahteva, da bi naj bila v to evropsko tržišče vključena tudi severna Afrika, to je francoske kolonije, v katerih vse vre in se ne ve, kako dolgo jih bo mogla Francija še držati. Francija bi rada na ta način svojo Zapadno Evropo vpregla v svoj zavojeni kolonialni voz v Severni Afriki. Razgovori še trajajo in je upati, da Francozi pri tej zahtevi ne bodo preveč trmasto vztrajali.

. . . in pri nas v Avstriji

Madžarski begunci

povzročajo naši vladi vedno večje skrbi. Zaradi varnostnih ukrepov na Madžarskem se je dotok sicer deloma zmanjšal, je pa še vedno večji kot odvoz begunccev iz Avstrije, ki se pa bliža svojemu popolnemu zastoju. Avstrija izdaja dnevno 1 milijon šilingov za vzdrževanje begunccev, a darovi so postali redki. V zapadno-evropskih ter prekomorskih državah se je precej ohladilo navdušenje za sprejem novih begunccev. Notranji minister je naslovil poziv za pomoč na ves svobodni svet, toda odziv je bil dosedaj precej mlačen. V Ameriki pa postaja močnejša skupina politikov, ki je bila že od nekdanj sovražna proti evropskim emigrantom in tako je poslanec Wagner vložil predlog, da vse begunce pošljejo nazaj. Zaenkrat so jih vrnili v Avstrijo samo nekaj in bo verjetno pri tem ostalo.

Parlament je sprejel dva zakona za izvolitev državnega predsednika,

ki določata direktno volitev po ljudstvu. S tem je vprašanje direktne ali indirektno (po parlamentu) izvolitve rešeno v prid

Slovenska knjiga v letu 1956

Leto za letom delamo obračun o slovenski leposlovni žetvi, toda vsako leto prihajamo do iste ugotovitve: slovensko povojno leposlovje je v krizi. Kriza se vleče že vsa leta in ji še ni videti konca. Mnogi pisatelji se ne znajo ali ne morejo snovno sprostiti in še vedno obravnavajo medvojno ali neposredno povojno snov s črno-belimi slikanjem značajev. V upadanju so starejši pisatelji, ki bi morali biti pravzaprav na višku, kot n. pr. Kranjec, Ingolič, Magajna, Potrč, Godina, Bevk, mnogi še vedno molče, Dular, Moder, Jalen in drugi, mlajši rod pa se še ni dokopal do lastne podobe.

Tudi v lanskem letu je bila slovenska izvirna knjiga, če jo primerjamo s prevodno, prava pastorka. Izšlo je šest pesniških zbirk, štiri romani, sedem povesti, nekaj mladinskih del, a nobeno novo dramatsko delo v knjigi. To je zelo malo, ker so upoštevane vse slovenske knjige, doma in po svetu. Zaradi preglednosti si oglejmo knjige po posameznih literarnih vrstah.

PESNIŠTVO

V pesništvu lani nismo dobili nič izrednega. Oglašil se je samo mlajši pisateljski rod, ki je začel vednoma svojo pesniško pot po vojni v raznih revijah. Lani so štiri prišli do svoje prve samostojne knjige. Pesniki in zbirke so naslednji:

Branko Hofman: *Za oblaki* so zvezde. Zbirka obsega 39 pesmi in je druga Hofma-

ljudstva. Vendar doslej nobena stranka še ni objavila imena svojega predsedniškega kandidata, zato obstaja še možnost, da se stranke zedinijo na kako skupno osebnost, ki ima potrebne lastnosti objektivnosti za najvišjo službo v državi. S tem bi si namreč stranke prihranile velike vsote denarja za volilno borbo. In odkar so blagajne falirane tvrdke Fökl & Co., katere radodarnost je vsaj v posredni obliki šla v prid nekaterim politič. strankam, prazne ter so tudi drugi gospodarski krogi postali previdni pri „darovih“, bi to vsaj za finančne referente strank bila zelo dobrodošla rešitev.

Gospodarski položaj povzroča velike skrbi

vladi, kajti kljub govorjenju o sedanjem blagostanju, se na našem gospodarskem nebu zbirajo nič dobrega obljubljači oblaki. V prvi vrsti, cene in mezde še vedno naraščajo, dočim je splošni prirastek narodnega dohodka iz leta v leto manjši. Politiki trdijo, da je vse v redu, ker se je povečal konzum (potrošnja) na račun investicij. Toda za gospodarstvenika je vprav ta pojav zaskrbljiv. Kajti povečana potrošnja začasno sicer dvigne življenjski standard, toda kmalu načne substanco gospodarstva, ki zaradi zmanjšanih investicij začne nazadovati. Je pač in ostane neizbrisno dejstvo, da vojaščina in begunci (v zadnjem času) porabijo znaten del narodnega dohodka. In ti dve kategoriji samo trošita, a ne proizvajata materialnih gospodarskih dobrin.

Hud poraz komunizma na visokih šolah

Pri visokošolskih volitvah je z veliko večino zmagala lista, ki je pod vplivom ÖVP. Socialisti, posebno pa še „neodvisneži“ (simpatizerji bivših nacistov) so utrpeli težke izgube. Najhuje pa je prizadeta komunistična lista, ki je v vsej državi dobila samo 127 glasov.

Razburjenje zaradi „Furche“

je spravilo na dan poskuse, ki bi naj pripomogli nekdanjim nemškim lastnikom, da pridejo nazaj do večjega dela njihovega premoženja v Avstriji, ki je bilo po državni pogodbi prisojeno v last naši državi. Pred 14 dnevi je dunajska revija „Die österreichische Furche“ prinesla obširen članek, ki razgalja prikriti pot, po kateri bi naj v okviru avstrijsko-nemških sporazumov bil znaten del „nemškega imetja“ vrnjen Zapadni Nemčiji. „Furche“ je namreč s stvarnimi argumenti razčlenila zapisnike pogajanj, ki so se vršila zadnje mesece med avstrijskimi in nemškimi strokovnjaki (en tak sestanek je bil tudi v Porečah ob našem Vrbskem jezeru) ter opozorila javnost, da bi ti sporazumi, ako bi bili uresničeni, predstavljali očitno kršitev državne pogodbe. Značilno je, da je vprav dnevnik „Salzburger Nachrichten“, ki nastopa proti vsem, v državni pogodbi Slovincem prizanim pravicam, zmerja ugledno dunajsko revijo z vsemogočnimi nečednimi priimki ter ji očita „nepatriotizem“, češ da bodo sedaj Sovjeti izkoristili to priliko za svoje intrige proti Avstriji. Ostane seveda vprašanje, ali je moč označiti za avstrijski patriotizem prizadevanje tega salzburškega lista, da s kršenjem državne pogodbe spravi premoženje, ki zakonito pripada Avstriji, v roke tuje države!

nova pesniška knjiga. V treh oddelkih: Brez lirike, Vse poti so večno stare in Vezni sveta, so zbrane osebnepovedi, ljubezenska lirika in občečloveška pričevanja. Pesmi so analitične in podane več ali manj razumsko. Mehke so in umerjene ter segajo od tihe čustvenosti do rahle zamišljenosti, refleksije in meditacije. Zaradi trdot življenja bi se pesnik najrajši umaknil v osamljenost, toda človek ne more živeti sam, zato mora premagovati željo po samoti in spraviti v sklad osebnost in družbeno doživljanje sveta. Oblika in jezik sta preprosta, vendar je viden vsebinski in oblikovni napredek v primeru s prvo zbirko.

Polde Oblak: *Simfoniji*. Knjiga obsega 90 pesmi, ki so razdeljene v dva oddelka: Simfonija samote in Srebrna simfonija. To sta tudi edina naslova, kajti pesmi so označene le z zaporednimi številkami. Simfoniji sta druga Oblakova pesniška knjiga, obe pa sta prevedeni že v francoščino, prva tudi v italijanščino. Oblika pesmi je sproščena, jezik bogat z metaforami, pesniškimi primerami, med katerimi so nekatere izvirne in lepe. Oblakov svet je občečloveški, brez kakih izrazitih slovenskih prvin in brez tendence. Ta poezija je nekako nadčasovna in brezdomovinska, zato je razumljivo vsem in je dobil avtor toliko pohval sodobnih svetovnih pesnikov, katerih izjave lahko beremo na platnicah. Nekatere pesmi so zares lepe, mnoge pa so preveč gostobesedne.

SLOVENC

doma in po svetu

„JURIJ KOZJAK“ V NOVOGRŠČINI IN NEMŠČINI

Znani prevajalec slovenskih literarnih del v tuje jezike č. g. Ferdinand Kolednik (o čigar delu smo ob času že izčrpno poročali) je poskrbel za izid Jurčičevega mladostnega romana „Jurij Kozjak“ v novogrškem jeziku. Prevod je izvršil A. Karavaia.

Te dni pa je založniško podjetje J. Habbel v Regensburgu naznanilo izdajo „Jurija Kozjaka“ v nemščini. Izšla bo knjiga prevoda za Veliko noč. Stala bo 6,50 RM. Č. g. Ferdinand Kolednik je v zvezi z izidom nemškega prevoda napisal kratek uvod, v katerem pravi med drugim, da je bil doslej „Jurij Kozjak“ preveden že v francoščino, srbohrvaščino, italijanščino, španščino, litvanščino, kitajščino, vietnamski jezik, abesinščino, japonščino, holanščino, angleščino, češčino in madžarščino. „V svojem nekako dvajsetletnem pisateljskem ustvarjanju je dal Jurčič slovenskemu narodu številne povesti in romane — mnoga njegova dela imajo zgodovinsko podlago — ki so jih ljudje z velikim navdušenjem brali. Na ta način je ljudstvu zbujal ljubezen in zvestobo do materinega jezika in domovine. Ako bom s tem prevodom zbudil pri nemških čitateljih zanimanje za mojo slovensko domovino, bo s tem izpolnjena moja želja in dosežen moj namen,“ piše g. Kolednik.

Kot vemo, je č. g. Kolednik ponudil prevod tudi nekaterim nemškim založbam na Koroškem, ki so ga pa z različnimi „razlogi“ odklonile.

KULTURNI VEČER VZHODNIM BRATOM V GORICI

V okviru svetovne molitvene osmine, ki jo je odredil sv. oče, so se goriški Slovenci zbirali v ondodni stolnici v skupni molitvi po namenu Kristusovega namestnika. Poseben poudarek pa je ta osmina pridobila s kulturnim večerom, ki je bil posvečen našim vzhodnim slovanskim bratom. Č. g. Stanko Janežič, znani slovenski pesnik, je prišel iz Rima ter 18. jan. zvečer v Marijinem domu na Placuti zbranim Slovincem predaval o vzhodnih slovanskih narodih, katerih odrešenje in povratek pod streho skupne Cerkve je napovedala Fatimska Gospa. Č. g. dr. P. Krajnc, ki je dovršil bogoslovne študije v „Ruskem zavodu“ in na papeški univerzi Gregorijani v Rimu, pa je imel globoko predavanje o velikem ruskem pisatelju Dostojevskem in o njegovem odnosu do socializma. Med odmori so člani ondodnega Prosvetnega društva recitirali nekaj pesmi. Kot zaključek je pa sledil film o ruskih ikonah (svetih podobah). Naslednji dan je pa bila v cerkvi sv. Ignacija na Travniku služba božja v staro-slovanskem obredu. Pel je ubrano zbor pod vodstvom prof. M. Fileja.

Dva dni kasneje sta oba oč. duhovnika imela podobni predavanji v Trstu, a v cerkvi na Montuzzi se je zbralo izredno veliko število tržaških Slovincov ter zbrano pri-sostvovali staro-slovenski sv. maši.

SLOVENSKA BIRMA V ARGENTINI

Dne 13. januarja so se Slovenci, ki so naseljeni v prestolnici Argentine, Buenos Airesu in bližnji okolici, zbrali v baziliki Marije Pomočnice v okraju Ramos Mejia na velik družinski praznik. Iz Združenih držav je prispel prevz. škof dr. Rožman in po slovesni sv. maši podelil zakrament sv. birme 378 slovenskim otrokom. Med birmanci je bilo tudi lepo število otrok starih naseljencev.

„ŠTIRJE SLOVENSKE POETI“ NA ANGLESKEM RADIU

To je bil naslov oddaje, ki jo je dvakrat v lanskem letu izžarevala na vse štiri strani sveta britanska državna radijska družba BBC, ki je pri izbiri oddaj sila izbirčna. Oddajo je uredil Janez Gradišnik, ki ji je napisal tudi kratek uvod z označitvijo slovenskega modernega pesništva po smrti Otona Zupančiča leta 1949, ko „se je zaključilo najbolj cvetoče razdobje v slovenski poeziji tega stoletja“, kot sam pravi. Izbral je za to oddajo pesmi Boža Voduška, Antona Vodnika, Ceneta Vipotnika in Jožeta Udoviča, ki vsi pripadajo takozvani „srednji generaciji“. Prevode v angleščino je oskrbel J. Gradišnik s pomočjo nekaterih mlajših angleških pesnikov. Dve pesmi je Gradišnik recitiral v slovenščini, da poslušalce seznanil z lastnostmi našega jezika. Ponožitev oddaje je najboljši dokaz za njen uspeh.

POMEN POLJSKIH VOLITEV

Po razglasitvi rezultatov nedavnih volitev na Poljskem, si je marsikdo v Zapadni Evropi olajšano oddahnil. Gomulka je dobil okrog 60 odstotno večino. Z vso svojo, v preganjanju zadnjih let mogočno naraslo moralno avtoriteto pri ljudstvu, ga je podprla katoliška Cerkve s kardinalom Višinskim na čelu. Proti njemu pa so rovarili nezadovoljni komunisti, ki jih, v razliko od Gomulkovih tovarišev, imenujejo „staliniste“. In Gomulka je generalni sekretar poljske komunistične stranke. Po mnogih listih, od desničarskih pa do zakamufliranih kriptokomunističnih, pa smo brali, da so to bile po „18 letih prve resnično svobodne volitve na Poljskem“ in da tam katoliška Cerkve podpira komuniste. Toda nobena izmed teh trditev ni resnična, vsaj v celoti ne. Čeprav je Gomulkova znaga na volitvah v številkah zelo jasna, je pa položaj na Poljskem zelo zapleten. Ta nasprotja poskuša pojasniti znani italijanski novinar Indro Montanelli, ki se mudi v Varšavi. Iz njegovega članka v milanskem dnevniku „Corriere della Sera“ posnemamo nekaj glavnih misli.

„Nisem niti poskušal, da obiščem kardinala Višinskega. Celotavstrijski kolega Wandruszka (urednik dunajskega dnevnika „Die Presse“, op. ur.), ugledna osebnost v katoliških krogih, ki ga je s posebnim, nujnim pismom priporočil dunajski nadškof, ni uspel priti do njega. Višinski noče sprejeti nikogar in noče, da bi ga kdo obiskal. Želi tudi, da bi se čim manj govorilo o njem...“

„Kljub nasprotnim govoricam je resnica, da se Višinski še nikdar ni sestal z Gomulko. Imel je razgovore s Cyrankiewiczem (ministrskim predsednikom, op. ur.). To pa seveda ne izključuje možnosti obstoja stikov med obema, čeprav preko posrednikov. Vendar nihče nima v rokah razlogov za tako trditev.“

Piscu so prišli v roke deli Gomulkovega poročila, ki ga je imel pred osrednjim odborom komunistične stranke. Obravnava razmerje med Cerkvijo in državo. To nikakor ni govor nevernika, ki se je bil spreobrniti in spokoril, temveč realnega politika, ki ni spremenil svojega prepričanja, vendar si tudi ne zakriva oči pred dejanskim položajem.

Gomulka: Bitka proti Cerkvi je izgubljena

Poročilo začenja z ugotovitvijo, da „je bitka proti Cerkvi na Poljskem izgubljena. To dokazuje vrsta dejstev, števil in dogodkov. Kljub vsemu preganjanju, ki ga je morala pretrpeti duhovščina na Poljskem, je danes njeno število večje kot pred vojno. Cerkve so nabito polne vernikov, med katerimi je v porastu odstotek ljudi med 20 in 40 letom starosti. Na vsak rop cerkvenega premoženja odgovorijo zasebniki z novimi darovi, čeprav sami živijo v skrajnem siromaštvu.“

Devetdeset odstotkov vseh otrok obiskuje pouk katekizma. „In med temi otroci so tudi sinovi kogar izmed tukaj navzočih!“ je pristavil Gomulka, vendar ni povedal njegovega imena.

Leta 1954 je Berman, šef policije, zvedel, da se je eden izmed njegovih sodelavcev, ki je veljal za „trdega“, ponoči in naskrivaj poročil v cerkvi. Pognal ga je iz službe in uvedel strogo preiskavo. Izkazalo se je, da je „zvižajač“ že postala ustaljen običaj tudi med visokimi funkcionarji komunistične stranke. Tako se je poročil celo eden izmed ministrskih podpredsednikov sedanje vlade.

Res je, da v nobenem uradu ne praznujejo Božiča in Velike noči, ker je to prepovedano po zakonu. Toda v nobenem uradu ni bil kaznovan tisti, ki na te dneve ni prišel na delo. Kot razlog za izostanek so vsi

navajali bolezen. Na te dneve so bili vsi Poljaki nenadoma bolni. Ugotovili so tudi, da so že dan pred prazniki zdravniki izdajali svojim pacientom spričevala o bolezni. V mnogih primerih so imeli že pripravljene in podpisane formularje, ki si jih je potem vsak „bolnik“ lahko izpolnil tako, kot je njemu bilo prav. Neki zdravnik, ki ni hotel slediti tej ustaljeni praksi, se je kmalu bridko kesal. Vsi pacienti so ga kmalu zapustili in presedlali k drugim zdravnikom. Vložil je prijavo na pristojno oblast, toda njegova prijava se je izgubila v tajinstvenih hodnikih uradne birokracije in nikomur se ni ničesar zgodilo.

Tisti, ki ne verjamejo v nebesa, upajo, da je vsaj pekel - za komuniste

„Toda to še ni vse,“ je nadaljeval prvi sekretar poljske komunistične stranke, „protivrska politika vlade je dosegla en sam učinek: zamorila je vse poganjke laicizma. Na Poljskem je obstajal svojčas šibek žar nevere, ki je tu pa tam prehajal tudi v antiklerikalizem. Preganjanje, ki ga je režim izvajal proti duhovščini, je uničilo — laicizem in nevero.“ Danes mnogi ljudi zahaja v cerkev, ne zgolj zato, da moli k Bogu, ampak da protestira proti režimu. Po Gomulkovem mnenju mnogi Poljaki „ne verujejo v paradiž, toda upajo, da obstoji vsaj pekel za — komuniste!“

Iz teh dejstev je Gomulka izvedel posledice, ki dokazujejo njegovo politično modrost. Svojim „tovarišem“ v centralnem ko-

miteju stranke je razložil, da se pač sožitju med tema obema silama ni moč izogniti, torej je treba najti najprimernejši način, ki bo komuniste stal najmanj koncesij. Po njegovem mnenju bi se naj Cerkve omejila na duhovno področje in komunistična stranka na politiko. Ena naj bi se ne vmešavala v zadeve druge. Do kakih konkretnih sklepov so prišli poljski komunistični veljaki, ki kljub uporu proti Moskvi so in ostanejo komunisti, ni izšlo nobeno uradno poročilo. Jasno je, da komunizem kot totalitarni svetovni nazor ne trpi omejitev in hoče zajeti celega človeka, po drugi strani pa krščanska vera in Cerkve ne bosta nikoli odpovedali svojim osnovnim pravicam. In kljub temu je brez formalnih sporazumov prišlo do volitev, v katerih je Cerkve z vso svojo moralno avtoriteto podprla Gomulka.

Osservatore Romano: Svobode ni...

Nesmisel je govoriti o svobodnih volitvah, ker pri teh volitvah razsoden Poljak, ki ljubi svojo domovino in veruje v Boga, v resnici ni imel izbire, oziroma je imel izbiri le med sovjetsko zasedbo in kaosom, kot je na Madžarskem, ki bi na koncu koncept pomenil izginotje Poljske z evropskega zemljevida, kajti na vzhodu preži nanjo moskovski imperializem, na zapadu pa nemška pogoltnost; ali pa podporo Gomulki, zaupanje v njegove obljube o postopni demokratizaciji. Zato je razumljiva zadržanost kardinala Višinskega ter izjava vatikanskega glasila „Osservatore Romano“, da poljske volitve v resnici niso bile svobodne, pač pa da so v danih razmerah katoliški Poljaki glasovali za manjše zlo.

Škofje in duhovniki so se iz zaporov vrnili na svoje sedeže. Gomulka je dobil zaželjeno večino, toda položaj ostaja kljub temu zamotan tako na zunan kot na znotraj. Komunistični režim na Poljskem ostane, čeprav omiljen, vendar so v resnici njegovi nosilci odvisni od podpore svojih nekdanjih največjih „sovražnikov“, katoliških Poljakov. Če pri teh volitvah bi jih lahko bili zrušili, toda žrtev ne bi bili samo Gomulka in njegovi somišljeniki, ampak Poljska s katoličani vred.

AVTOMOBIL BODOČNOSTI

Ne mine dan, da ne bi dnevno časopisje poročalo o prometnih nesrečah, ki zavzema vedno večji obseg, vtrč z napredujočo motorizacijo. Tudi naš list je večkrat že objavil visoke številke prometnih nesreč, kot so jih zabeležile uradne statistike.

Strokovnjaki, ki se bavijo s prometnimi problemi, so ugotovili, da obstoje tri glavne kategorije vzrokov nesreč: 1. cesta, 2. vozilo in 3. vozač. Računajo, da se v velikih evropskih državah kot Francija, Italija in Anglija pripeti približno 10 prometnih nesreč na dan in da vsakih 15 minut umre en človek na posledicah nesreč z motornimi vozili. Nad polovico žrtev v Evropi tvorijo pešci in kolesarji, ki so jih motorna vozila povozila. V Ameriki pa je med žrtvami avtomobilskih nesreč le četrť pešcev (kolesarjev skoraj nič, ker se le malokdo tam še vozi z kolesom) dočim so ostale tri četrtine žrtev vozači in potniki v avtomobilih. Statistike so naravnost strašne: samo na božični dan v letu 1956 je pri prometnih ne-

srečah izgubilo življenje 705 oseb. Skupno število mrtvih zaradi prometnih nesreč je lani znašalo 40 tisoč; okoli 100 tisoč oseb bo pohabljenih za vso življenje in okoli 1 milijon oseb je utrpelo težje ali lažje poškodbe. Osrednja ameriška zdravniška družba ugotavlja, da je Amerika na cestah izgubila več življenj, kot znašajo žrtve vseh vojn v njeni zgodovini skupaj.

Zato se je na letalskem inštitutu univerze Cornell zbrala skupina zdravnikov in inženirjev — specialistov za avtomobilsko konstrukcijo, da s skupnimi močmi izdelajo model avtomobila, ki bi naj zmanjšal število nesreč in smrtnih žrtev na cestah. Po večletnih študijah, pri katerih so preiskali tisoče poročil policijskih organov ter operacijskih dnevnikov kirurgov po bolnicah, so izdelali model avtomobila, ki bi ga lahko krstili za oblaženo vozilo, ker je tako narejen, da ublaži vse udarce pri nenadnem trčenju vozila v drevo, zid ali pa pri prekucenju. Na zunan izgleda kot vsak drug

OBJESTNI GOSTJE

Pred kratkim je švicarski list „Die Weltwoche“ zelo energično zavrnil nekega neotesanca, ki se je pri švicarskih oblasteh pritožil, da mu je v italijansko govorečem kantonu Tessin stregel nek natakari, ki ni znal — nemško! Podpisnik pritožbe je celo grozil z nekaj takim kot nemškim bojkotom proti kantonu Tessin. Švicarji so ga prav na kratko odpravili.

Kot smo sedaj izvedeli, so se v minulem poletju v čisto slovensko govorečem delu Koroške (ob Klopinskiem jezeru) nemški „letoviški gostje“ razburjali, ker je bilo v cerkvi med službo božjo slovensko petje. Ta čisto slovenska občina bi naj bila prisiljena, da uvede nemško bogoslužje — zaradi „letoviških gostov“. Na splošno je tako, da dober katoličan sledi latinski maši — in mu je vseeno, ali je cerkevno petje takšno ali drugačno — namreč kadar se nahaja kot gost v tuji deželi. Ponavadi je tako, da se izobražen človek prilagodi navadam gostiteljske dežele (in potem se bo tudi gostitelj proti njemu obnašal z vso prijaznostjo). Ti takozvani „počitniški gostje“ so imeli po vsej priliki denarnice polne DM-bankovcev, niso pa imeli nobene izobrazbe. V avstrijskem tisku nismo brali nobene obsodbe tega ravnanja, kot jo je prinesel nemški tisk v Švici! Da, je le še vedno velika razlika med Švico in Avstrijo. („Die österreichische Nation“)

velik luksuzni avtomobil. Iz njega tudi po trčenju v zid ali prekucenju v globok jarek zlezajo ven potniki in vozač brez slehernih poškodb. Večina poškodb nastane namreč pri nenadnem zaviranju in silovitem sunku vozila. Takrat sila vztrajnosti vrže potnike naprej. Vozač si polomi prsni koš na volanu, ostali potniki pa z glavami zadenejo v šipe in kovinske dele avtomobila, kjer si razbijejo črepinje ali pa zadobijo težke poškodbe na hrbtenici in drugih delih telesa. Zato so v tem avtomobilu odpravljeni vsi trdi kosi, ob katerih bi se mogel potnik pri sunku zadeti in poškodovati.

Namesto volana ima vozač na vsaki strani dva posebno zgrajena vzvoda, s katerima daje smer vozilu. Vsa notranjost avtomobila je obložena z mehkim plastičnim materialom, ki blaži sunke. Potniki sedijo v avtomobilu obrnjeni eden proti drugemu, vendar ne vsi v isti vrsti, temveč so sedeži malo pomaknjeni na stran (podobno kot v kinu), tako da pri nenadnem sunku ne trčijo skupaj. Tudi vrata so narejena tako, da jih noben nasilni sunek ne more odpreti od znotraj. Torej ni več nevarnosti, da potnika v velikem loku vrže iz avtomobila. Potniki morajo biti tudi privezani s posebnim pasom na svoj sedež. Naslanjači sedežev so visoki, da človeku pri velikih brzinah nudijo oporo za glavo. V Ameriki namreč, kjer imajo široke in ravne ceste, so se pri velikih brzinah pojavile posebne motnje na živčnem sistemu.

Ta model so izročili različnim avtomobilskim tvornicam, da njegove priprave uporabijo na svojih modelih v serijski izjavi. In še en nasvet: Če vozite avtomobil, ne pijte vina; če pijete vino, ne vozite avtomobila.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

124

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Toda na Dunaju so se začeli pečati s tem vprašanjem že z vso smotnostjo. Prosvetljenke ideje so se vedno močneje zakoreninile tudi na šolskem področju. Napravljen je bil predlog, naj se izvede splošna šolska obveznost; na Gornjem in Spodnjem Avstrijskem, ki sta korakali že ves čas na čelu prizadevanj za organizacijo novega šolstva, sta bili ustanovljeni posebni deželni šolski komisiji, ki naj bi vodili odslej vso skrb za šolstvo, in te je vlada kmalu priporočila tudi drugim deželam.

Najvažnejši dogodek je bil pa razpust jezuitskega reda, ki je vodil dotlej vse srednje in višje šolstvo. Vlada je bila čez noč prisiljena, da poskrbi za nadomestilo, morala je to šolstvo prevzeti sama in ga obenem tudi prilagoditi sodobnim potrebam. V zvezi s tem vprašanjem je pa postalo samo po sebi še bolj pereče tudi vprašanje organizacije ljudskega šolstva. To je naglasila tudi cesarica sama v svojem dekretu z dne 12. II. 1774., kjer je bilo rečeno, da se ji zdi potrebno „obrniti posebno pozornost na bodoči pouk vseh podložnikov in na vse šolstvo“. V ta namen je že s tem dekretom ustanovila na Dunaju posebno „študijsko komisijo“ in določila naslednja načela:

1. Vsak podanik naj dobiva pouk, potreben njegovega stanu.

2. Povsod je treba namestiti sposobne učitelje.

3. Za vse vrste šol je treba ustanoviti enoličen, praktičen, popoln in trajen študijski red.

Da bi bili označeni cilji doseženi, je navedeni dekret naročal, naj proučijo stanje vseh dotlej obstoječih šol po kmetih, kajti želja cesarice je, da dobijo pouk tudi kmečki otroci razen v katekizmu, še v branju in po možnosti v pisanju in osnovnem računu. V mestih je zahtevala višje organizirane šole, v katerih bi dobivali otroci ves pouk, potreben obrtnikom, to je poleg katekizma, branja in računstva še nekaj zgodb Sv. pisma, lepomisje, nekaj nemškega jezikovnega pouka ter zgodovine in zemljepisja; še bolj razširjen pouk pa naj bi nudile ljudske šole v deželnih glavnih mestih. Dalje je zahteval dekret „dostojno plačilo“ za učitelje in končno naročal, da je treba najprej vzorno izgraditi dunajsko normalko, nakar naj pošlje vsaka dežela vanjo po nekaj učencev, da se seznajajo z njenim ustrojem ter z novim načinom poučevanja in organizirajo potem take normalke še po ostalih deželnih glavnih mestih.

Že iz navedenega lahko posnemamo, da je pomenjal ta dekret pravi dogodek, kajti šele sedaj so zgrabili na Dunaju vprašanje ljudskega šolstva pri korenini in v celoti ter z jasnimi cilji, zato bi mogli ravno ta dekret nazivati pravo rojstvo avstrijske ljudske šole. V tej zvezi je bil posebno važen ukrep tudi ta, da so veliko imetje razpuščenega jezuitskega reda določili za ustanovitev posebnega „študijskega fonda“, iz katerega naj bi se odslej krili stroški za šolstvo.

Da bi vse te cilje čimprej in čimbolj smotrno dosegli, so poklicali še tisto pomlad iz pruske Šlezije opata J. F. Elbigerja, ki je že več let slovel kot velik šolski strokovnjak. Njemu so poverili nalogo, da izdelajo še podrobne načrte za organizacijo vsega novega ljudskega šolstva, ter mu izročili tudi njegovo vodstvo. Prvi veliki plod njegovega dela je bila znamenita „Splošna šolska uredba za Avstrijo“ z dne 6. XII. 1774., ki je bila prvi avstrijski ljudskošolski zakon, veljaven za vso državo in je skoro za sto let položila temelje vsej avstrijski ljudskošolski organizaciji.

Medtem ko je izdeloval Elbiger navedeno šolsko uredbu, so pa posamezna deželna glavarstva izvrševala naročila dekreta z dne 12. II. 1774. Celovško deželno glavarstvo (glavar je bil tedaj V. Rosenberg) je odgovorilo nanj dne 25. VIII. 1774. in takoj v uvodu čisto nasprotno s spredaj navedenim svojim poročilom iz 1. 1770. ugotovilo, „da se v mnogih, da, v večini krajev dežele že nahajajo šole, toda njih stanje je tako slabo, da niti ne zaslužijo imena šole“. Zatem je sestavilo glavarstvo celoten načrt za ustanovitev šol po vsej deželi in predlagalo:

1. Ustanovitev normalke v Celovcu z ravnateljem in 4 učitelji, na kateri bi se potem vežbali drugi bodoči učitelji.

2. Ustanovitev višje organiziranih mestnih ljudskih šol (te so dobile potem ime „glavne šole“) v Beljaku, v Št. Vidu, v Velikovu in v Volšperku.

(Dalje prihodnjič)

SMARJETA NAD PLIBERKOM

Ob Novem letu sta se pri nas poročila Gretka Šliser, pd. Petkova, in Foltej Štefan, pd. Haninov, oba iz Šmarjete. Foltej je zaposlen pri tvrdki Leitgeb v Sinči vasi. Svatovščina je bila pri Osrbanu v Šmarjeti. Obilo sreče!

Sredi meseca januarja se je v Šmarjeti pripetila delovna nesreča. Jakob Sevnik, ki je zaposlen pri kmetu Jurju, in Zep Broman sta sekala les. Jakoba je pri podiranju zadelo in vrglo na tla deblo 25 metrov visoke smreke. Po prvi zdravniški pomoči so ga morali prepeljati v celovško bolnico, kjer so ugotovili hude notranje poškodbe. Želimo mu, da bi kmalu ozdravel!

Pred kratkim smo obhajali Šmarječani šentantonov sejem. Obiskalo je nas precej ljudi in smo se pri dobri planinski kapljici lepo imeli ter marsikaj koristnega pomenili, predvsem kar se tiče našega gospodarstva.

DOBRILA VES

Nepričakovano hitro je umrla Marija Jezernik, žena sedlarskega mojstra in trgu. Bila je obče spoštovana gospodinja in mati. Trdna vera ji je dala moč za križe življenja, ki jih je vdana v voljo božjo nosila. Obilna udeležba pri pogrebu je kazala, kako je bila pokojna priljubljena. Naj si odpočije od truda in dela v Bogu.

Po težki bolezni je umrla tudi Frančiška Mark, vdova po orožniškem postajenačelniku, ki je umrl v zadnji vojni. Vdano je prenašala hude bolečine bolezni, okrepčana s sv. zakramenti je nastopila zadnjo pot.

Na Selu v Sinči vasi je umrla dobra mati Marija Huter, Iskala je zdravje v celovški bolnici, prišla je domov in se po težkih bolečinah preselila v večno domovino. Vsem sorodnikom naše sožalje.

Poročili so se po Novem letu: Branko Schaffer in Dora Kolman, Rudolf Žmahar in Ana Čarf, pd. Vošnikova iz Goselne vasi, Viljem Possautz in Katarina Prešern, Anton Lušin in Helena Kranjc. V Vetrinju sta bila poročena Jožef Windisch in Dora Werluschnik. Vsem novoporočencem želimo mnogo božjega blagoslova na novi življenjski poti.

ŽITARA VES

Veseli se...

Po dolgem času se spet enkrat oglasimo. Sicer se pri nas ni kaj zgodilo, kar bi zasulkalo kolo svetovne politike sem ali tja, pa vendar imamo stvari na srcu, ki bi jih radi povedali tudi drugim. Minule praznike smo kar lepo opravili. Prav iznenadeni smo bili na sveti večer. Ko pridemo k polnoč-

Pri nas na Koroškem

nici v cerkev, smo videli tam čisto nove jaslice. Pastirji in ovčke so bile še stare ali dobile so nov hlev. Naredil ga je Kočvarjev Dolfej. Res, kar lepo jih je naredil. Zato smo jih veseli in Dolfeju hvaležni za njegov trud.

Pred prazniki smo imeli tridnevno kot pripravo. G. g. Mihelič je nam v izbranih besedah razlagal bistvo božične skrivnosti. Le škoda, da se je posebno mož tridnevne bolj malo udeležilo. Pa upajmo, da bo prihodnjič boljše!

...in žalost

Kakor prinesejo božični prazniki mnogo veselja, so jih v nekaterih družinah obhajali z žalostjo. Tako n. pr. pri Vorenu v Goričah: V začetku adventa so zgubili svojega očeta. Verem, mož, dober gospodar in zaveden Slovenec je bil. Pridno je naročal in bral naše liste in knjige. Včasih je treba res doprinesiti žrtve, če hočeš ostati zvest Bogu in narodu. Pa rajni Vorenov oče je to žrtev doprinesel. Naj mu zato Bog obilno poplača.

† Marija Smolnig

Na vigilijo pred Božičem smo pokopali Marijo Smolnig — „farovško Micko“. Delo, trpljenje in skrb je bil obilen delež njenega življenja. Za vse je morala skrbeti, povsod biti zraven. Tako je s svojimi žuljevimi rokami, pa tudi s svojo molitvijo mnogo doprinesla, da imamo sedaj v naši sredi tako dobrega in domačega zdravnika — dr. Smolniga. Daleč okoli ga cenijo in kličejo k bolnikom. Neskončno dobri Bog naj povrne Micki vse njeno delo z veseljem v nebesih!

Zapustil nas je zvest sin slovenske zemlje

Na Štefanovo pa smo položili k večnemu počitku „žnidarja“ — Franca Kuharja. Veliko mož in znanec se je zbralo na pokopališču. Tudi iz St. Lipša so prišli, kjer je bil rajni rojen in dobro znan. Pevci — domači in šentlupski so zapeli rajnemu v slovo na domu in ob grobu. Dokler je pri nas še cvetelo narodno življenje, je bil rajni duša vsega. Pri igrah in sestankih je vodil ali pa zvesto sodeloval. In ko je hrnel vihar preko naših krajev, je rajni ostal zvest sin slo-

venske matere. Stal je kot hrast v gori, kakor so povedali šentlupski gospod župnik. Značajnega človeka mora pač vsak spoštovati. Da je bil rajni to, je dokazal njegov častni pogreb. Za rajnim Francem žaluje žena-vdova in komaj par mesecev stara hčerka. — Vsem žalujočim naše iskreno sožalje!

„Domači prazniki“

Kaj bi vam povedali? Ste radovedni? Pa ne zamerite. Nimamo veliko časa. Zdaj opravljamo naše „domače praznike“. Vsak dan kje drugod. Ako utegnete, pa pridite na „godljo“. Iskreno vabljeni! Mi se s ta-

A tudi smučarjem je zima ugodna. Od delki vojakov in financarjev se po 2 tedna vežbajo v tem športu tudi v reševanju ponesrečencev. Z njimi pa tekmujejo naši dečki, ki v svoji spretnosti že prekašajo marsikaterega odraslega začetnika.

Deželna cesta je dobro oskrbovana. Star je že načrt zvezati jo čez Sajdo z obirsko. Toda kdaj bo dežela imela denar za to gradnjo? Ni pametno, zanašati se nanjo. Zato so se lani združili nekateri šajdarji in so razširili in utrdili dosedanje vozno pot tako, da more avto voziti že do Vogarja. Preostaja še drugi del do vrha Šajde. Šajdarji, tudi letos na noge! Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, pravi pregovor. Z združenimi močmi se mnogo izvrši!

Gozdne delavce pa je sedaj koncem januarja zima pognala domov na počitnice. Blizu sto jih je brezposelnih. Naj se le ogrejejo in spočijejo doma, saj jih bo blžnja vigred kmalu spet klicala na težko delo!

V predzadnji številki našega lista smo

V nedeljo, dne 17. februarja 1957 priredi Slovensko kulturno društvo v Celovcu v Kolpingovi dovarni

Pustno prireditev

Na spored je:

IGRA — SREČOLOV — PLES

Med plesom pevski nastopi. Začetek ob 7. uri zvečer. Vsako leto je naša pustna prireditev lepo uspela. Zato vam tudi letos ne bo žal, če boste rezervirali to nedeljo za našo prireditev.

kimi stvarmi ne ukvarjamo. Tudi na „kislo župo“ smo pozabili. Pa kaj bi si s takimi malenkostmi obteževali želodce, ko imamo mesa in klobas dovolj!

SELE

Letošnja zima doslej še kar dobro ustreza našim željam. Snega je ravno dovolj za zimsko vožnjo. Vozniki pridno vozijo hlo-de na žage ali jih gromadijo na kupe na primernih mestih, odkoder jih bodo pozneje tovorni avti odvažali. Zimska vožnja daje kmetu nekaj zaslužka. Tudi letos je na Kotu več vožnje kakor drugod v Selah.

Tudi naši avtomobilisti so z zimo zadovoljni, ker se še vedno lahko vozijo. Mi drugi pa tudi, ker poštni avtobus še vzdržuje promet v Sele.

Pod ogromno kamnito mizo je kamnita rakev iz kamna, pod katero ali v kateri počivajo ostanke sv. Modesta, ki se tudi časti na oltarju. Mnogo sveč je gorelo okoli te rakve. Vsi oltarji imajo tako lepe posameznosti, da bi jih takrat ne bil mogel natančno opisati, treba je priti in jih ogledovati in zgori se, da ostanejo še sedaj ljudje po cele dneve v cerkvi. Tudi kamni, ki so vzdani zunaj cerkve v stene cerkve, predstavljajo razne posebnosti, ki sem jih šele pozneje razumel, ko sem študiral tudi zgodovino naših krajev. Sedaj je že lažje, da tudi navadni romar dobi v Gospé Sveti natančne popise, žal samo v nemščini!

Da je sv. Modesta pripeljala v te kraje želja, da bi, takrat še poganskim Sloven-cem prinesel krščansko vero in jih pokrist-janil, je znano! Bilo je to že najpozneje v devetem stoletju in tako stara je bila tudi prvotna cerkev, ki je potem v petnajstem stoletju dobila svojo današnjo podobo. V raznih časih srednjega veka so nastale tudi znamenitosti v cerkvi sami, ker so razni mogotci podprli cerkveno predstojništvo z darili novih oltarjev in posebnih, kar na stene izvršenih, takoimenovanih fresko-slik, ki še danes vzbujajo občudovanje, darovali pa so taki mogotci cerkvi tudi razna posestva, da je zmogla toliko umetniških znamenitosti.

Že samo kamni v stenah nam pripovedu-jejo o življenju Rimljanov, ki so imeli na Gosposvetskem polju svoje mesto Virunum, preko katerega sedaj hodijo in se vozijo današnji ljudje. Mogoče pa bom v prihod-njem članku opozoril na nekatere zgodo-vinske okoliščine, ki so manj znane, predno opišem romarsko pot na Otok ob Vrbskem jezeru, ali popolnoma na nemško stran, k cerkvi sv. Heme, ki so jo svojčas posebno častili tudi Slovenci, nekako kot svojo do-mačo svetnico in so tam stolovali v samo-stanu pri tej izvanredno lepi cerkvi, polni znamenitosti in zgodovinskih spominov tu-di krški skofje.

omenili, da je Mažejevo gostilno in trgovino prevzel novi najemnik. V tem poročilu pa dopisnik nikakor ni imel namena jema-ti bodisi podjetju ali osebam, ki so pred na-jemnikom gostilno vodili, ugled, oziroma sloves in jih spraviti v slabo luč. Tiskarski škrat je namreč pomešal vrste. Mišljeno je bilo, da je slovela kot Voglova gostilna.

Op. ur.

KAPLA OB DRAVI

Spominčica Helfarjevi mami

Prenehalo je biti srce blage matere... Bog je poklical po plačilo svojo zvesto slu-žabnico.

Na delopust sv. Treh kraljev je preminu-la Helfarjeva mama. V fari, kjer je preži-vela otroška leta, je prebila tudi zadnje tri mesece svojega življenja. Umrla je v Sp. Krajah ali na Muti pri hčerki ge. Rezi Inzko.

K sv. Mihelu pred 73 leti so prinesli h krstu v župno cerkev v Svečah kar tri otro-ke. Pri Čarju so dobili fanta Miho, ki je že umrl; pri Kramarju na Bistrici hčer Ur-šulo, tudi že rajno Ojcnovo mamo, in pa pri Rupraču v Krajah hčer Nanijo — rajno Helfarjevo mamo. — Ko je Helfarjev sin s Struge hodil k žavniku, kjer so tedaj lomili kamenje, je spoznal tudi Rupračevo Nani-jo in jo vzel za ženo.

Na Helfarjevi hiši je bilo veliko dela in dvaindvasetletna gospodinja ni imela malo opraviti, posebno še, ko so prišli otroci. Življenje je darovala osim otrokom, od katerih trije sinovi in štiri hčere še živijo. V jeseni l. 1955 sta z možem Johanom obhajala zlato poroko. Tedaj sta imela slav-ljenca ob sebi vse svoje otroke z družina-mi in vse sorodnike. Bogato klasje v jeseni njunega življenja! Zlati šopki so bili tisoč-krat zasluženi. Pravo zlato krono pa je raj-ni materi dalo nebo.

Delo in molitev je bilo geslo Helfarjeve mame. Posebno pa so sloveli po svoji do-broti. Njihovih dobrih rok niso poznali le domači, ampak tudi vsi reveži in vsi po-trebni. Kdor je rajno poznal, samo dobro more povedati o njej. Zadnji dve leti so bolehal. Telo je bilo utrjeno, roke so po-stale slabe, le še k molitvi so jih sklepali. Srce, tisto dobro, plemenito srce pa je po-božji volji obstalo. Hud, prehud je ta uda-rec za priletnega moža, ljubeče hčere in si-nove. A mati so odšli po plačilo.

Pogreb ob nepregledni množici pogreb-cev se je vršil v torek 8. januarja na tarno pokopališče v Kapli. Rajno je pokopal preč. g. dekan Košir ob asistenci g. Škorjanca in domačega g. župnika, ki je rajni tudi spre-govoril ob grobu. V imenu kmečke zbor-nice se je poslovil g. Bacher, ki je rajno označil kot biser Roža. Ob hiši žalosti in ob grobu so v slovo zapeli sveški pevci. Raj-na je izredno ljubila slovensko pesem.

Težko prizadetim svojcem iskreno soža-lje. Naj sveti rajni večna luč!

Rožan:

Ljudskošolski comar pripoveduje

IV.

V notranjosti cerkve moram omeniti še prav umetniški relief-medajlon na kre-denčni mizi, o katerem je ljudstvo govorilo, da podobne rastejo. Zraven glavnega oltarja je stala še pred leti (če še danes, ne vem) marmornata soha, ki je prišla v to cerkev slučajno iz poganskih rimskih časov in predstavlja baje figure, ki kažejo na češče-nje boga Bachusa. —

Pri vrodu v „Božji grob“ sta vdolbena dva kamna, eden z napisom „Mensura Christi“, to je mera Kristus! — V zvezi s tem opozorilom moramo omeniti tudi mon-štranco relikvij (ostankov svetnikov i. t. d.), ki po svoji vsebini dokazuje na romarje v kraje Kristusovega življenja že v 15. sto-letju, od koder so romarji prinašali različne svetinje, o katerih niso mogli vedeti, če so pristne, temveč so pomenile le pobožne spomine.

Nastanek in razvoj zanimive in lepe cerk-ve ima torej, tako kakor nje okolica (prva imena vasi in kmetov), precej dolgo zgodo-vino, ki me je še v poznejših letih, z ozirom na mnoge zanimivosti, večkrat privlekla v ta kraj, s krasno lego nad Rožno dolino z lepim pogledom na Karavanke in na hum-perški grad, tako da ta kraj, takorekoč kro-nan od cerkve, vsem, ki ljubijo tudi zna-menitosti in lepoto, razen verskih prilož-nosti, tem lažje priporočam, ker je železni-ška postaja oddaljena komaj kake pol ure hoda!

Po lepih urah, prebitih na Žihpoljah, pa mi je mati obljubila obisk Gosposvetske cerkve!

Gosposvetska cerkev in njena zgodovina

Tudi pot v Gospo Sveto sva vzela z ma-mo večinoma med noge, pač pa je naju spremljal slučajno neki gospod, ki je obi-skal tudi svoje sorodnike blizu cerkve in

mi je obljubil, da mi bo marsikaj poka-zal, kar bi mogoče mati ne „obrajčala“ ta-ko, kakor jaz radovednež in je mati bila bolj za molitev, jaz pa tudi za gledanje. Kar vse mi je bilo novo, veličastna cerkev na griču, obdana z visokimi hišami, ki so tako postavljene, kakor bi morale varovati cerkev. Pa nama je ta gospod pravil, ko sem kazal tudi na čudne luknje v hišah, da so svoj čas te stavbe postavili res radi te-ga, da varujejo cerkev pred napadi Tur-kov, kakor je pripovedoval, so tudi Ogri — kakor je te nasprotnike imenoval — rogo-vilili tu okoli. In komaj smo prišli blizu cerkve na južni strani, nama je že poka-zal neko precejšnjo kamnito kroglo, ki visi pri cerkvi, češ da so take krogle metali ali streljali Ogri proti cerkvi, da pa niso tu nič opravili!

Že pred cerkvijo sem občudoval lepo iz kamna izsekan in jako drobno izrezan, prav vitek šteber, kjer so pred mnogimi stoletji, kakor mi je pripovedoval ta gospod, užigali posebno luč v notranjosti. Takrat so kosti umrlih, ko so jih prekopal, shranjevali de-loma v posebnih zgradbah, kakor stoji ta-ka zgradba na okroglo zidana z velikimi, obokanimi odprtini, kjer so vzdane raz-ne kamenite podobe in v notranjosti tudi slikarije, pred cerkvijo toda kosti nisem več videl. V notranjosti mi je ta gospod pokazal nekako v sredi cerkve visoko v obok-slike, ki predstavljajo razne podobe iz sv. pisma, tako glave Adama do Abraha-ma, Salomona in Davida, obdane s cvetli-cami in zelenjavo, toda dolgo nisem mogel gledati vse te slike na izvanredno visokem stropu, ker me je bolela že glava, pa sem rajši stikal po cerkvi.

Čisto drugačna kakor drugod se mi je zdela podoba sv. Marije v glavnem oltar-ju iz 15. stoletja, ki je po pripovedovanju tega gospoda privabljala stalno veliko šte-vilo romarjev.

Gospodarjeve skrbi v novem letu

Nekateri gospodarji so že pred novim letom zaključili račune. Nekaj nas pa je še vedno takih, ki težko sedemo k pisanju, zato bomo še sedaj sredi zime to opravili.

Marsikje še nimamo kmetijskega knjigovodstva. Izdatke in dohodke sicer zapisujemo v zvezek, — (da se ne pozabi)! Veliko itak ni dohodkov. Morda nekaj prašičkov na leto. Tu in tam kakšno tele pa še nekaj zrelega lesa. Tu dobimo denar za nakup in popravilo strojev in orodja, za umetna gnojila in dodatna krmila, za sezonske in stalne delovne moči; — bolniško blagajno in zavarovalnino, da ne pozabim zemljiški davek in, kjer imajo toliko več dohodkov, je treba plačati tudi dohodninski davek. — Poleg tega so še številni drobni izdatki za potovanje z vlakom ali omnibusom, če nismo morda že toliko napredovali, da bi imeli svoj luksuzni avto ali celo tovornjak (LKW), — ali dober traktor s primerno veliko „prikolico“, da si sami pripeljemo na dom umetna gnojila, drva, les za prodajo in za domačo potrebo; material za zidavo, popravilo poljskih potov itd.

Poleg tega je bilo treba kupiti obleko in obutev za sebe in družino. Naročene imamo knjige in časopise. Brez teh napredni kmečki človek le ne more živeti. Tudi nje mu je treba vedeti, kaj se godi v svetu. Morda imamo v hiši tudi radio, — a kaj, ko ni časa, da bi ob njem posedali in poslušali dnevne novice. Ob zimskih večerih, nedeljah in praznikih pa le najdemo čas, da preberemo zdaj to in ono.

Neverjetno hitro gre čas naprej in zdi se nam, da nas bo vsestranski napredek našel nepripravljene. Tudi se je bati, da bo marsikaj šlo mimo nas, česar bi se lahko oprijeli in si za praktično življenje prisvojili. Zdi se nam, da se lovimo za materijo (blago, imetje, denar), a po drugi plati zopet iščemo duhovnih dobrin, hrepenimo po izobrazbi duha in srca. Ravno to je najbolj hvalevredna stran našega naroda, ki je res številčno majhen, a močno ukažen. Dokaz za to so ne samo nižje in srednje šole v Celovcu in drugih večjih mestih, kamor prihaja vsako leto večje število študentov s podeželja, pač pa zanimivo dejstvo, da so naše gospodinske in gospodarske šole vsako leto bolj oblegane s številnimi prošnjami. Tu dobimo kmečki fant, — bodoči gospodar in kmečko dekle — bodoča gospodinja, potrebno strokovno izobrazbo.

Skrivnost potopitve „Dorie“ bo ostala nepojasnjena

Ko se je poleti po trčenju s švedsko potniško ladjo „Stockholm“ italijanski luksuzni prekoceanski parnik „Andrea Doria“ potopil, je ta dogodek šel v anale kronistov kot največja pomorska nesreča za katastrofo parnika „Titanic“, leta 1913. Takrat je izgubilo življenje 1500 oseb, pri potopitvi „Doria“ pa „samo“ 50.

Potem so pričakovali, da bo sledil največji sodni proces tega stoletja, kajti lastnica „Dorie“, italijanska paroplovna družba „Italia“, je tožila lastnico „Stockholma“ — „Švedsko-ameriško paroplovno družbo“ — za 30 milijonov dolarjev odškodnine za potopljeni parnik.

Tudi švedska družba je vložila tožbo proti italijanski družbi zaradi poškodbe, ki jih je utrpel „Stockholm“ pri trčenju. Zahtevala je 1 milijon dolarjev odškodnine. Temu se je pridružila še kopica drugih pravnih zahtevkov za izgubljeni prtljago, denar, dragocenosti, ki so bile na ladji, kakor tudi tožbe svojcev tistih 50 nesrečencev, ki so pri nesreči izgubili življenje.

Skupna vsota vseh odškodninskih zahtevkov v teh pravnih, ki so v nekaj mesecih narasle na 2000, je dosegla 100 milijonov dolarjev ali 2 in pol milijardi šilingov. Preiskovalni sodnik pri pristojnem sodišču v New Yorku, Kaufmann, je začel z zaslišanji prič. Do začetka marca bi namreč moral sodnik Kaufmann zaključiti preiskovalni postopek. Toda že med zaslišanji so začele prihajati na dan čudne stvari, ki so kazale na to, da nobena izmed prizadetih ladij ni bila brez sokrivde pri nesreči. Za sodnika Kaufmanna je zadeva postajala vedno bolj zamotana.

Toda minuli teden so zastopniki obeh pomorskih družb in zavarovalnic, pri katerih sta bili ladji zavarovani, objavili, da sta sklenili izvensodni sporazum. Obe družbi sta izjavili, da umikata tožbi ena proti drugi ter s tem zvezane odškodninske zahtevke, obenem pa sta se obvezali, da bosta prispevali

Upamo, da bodo taki gospodarji in gospodinjje bolj z veseljem zgrabili za delo na rodni grudi. Pričakujemo, da bo ta mladina vzljubila naše kmečke domove in da bo ponosna na svoj kmečki stan, ki je prvi in glavni steber vse človeške družbe. Le škoda, da tako veliko število kmečke mladine odhaja v mesta za „boljšim zaslužkom“, kjer morda dela samo 8 ur na dan, ko na kmetiji mora 10 in več, zlasti v vročih poletnih mesecih. Na rodni grudi pa ostanejo stari ljudje, ker marsikje ni mladega idealnega naslednika, ki bi se zavzel za „hišico očetovo“. Je bil, a je odšel za „lažjim“ zaslužkom v tujino, kjer bo pustil mlade moči, dar naših kmečkih domov. — Materializem je zajel našo mladino, da se v skromnih kmečkih razmerah slabo počuti. Tudi nekateri starejši ljudje smo se navzeli tega mišljenja, ki zavzema vedno nove plasti ljudi povsod po svetu in kljub vsemu ne zadovolji popolnoma človeka dvajsetega stoletja, nasprotno, povzroča nov nemir. Naši dobri roditelji skoraj tekmujejo med seboj, kdo bo več storil za mladino. Skrbni očetje in dobre mamice vodijo mladi rod v kino, gledališče, na igrišče, da to, česar sami v mladosti niso imeli, nudijo svojim otrokom in jih razvajajo. Mladina je vedno bolj svobodna. Čut za odgovornost in dolžnost izginja iz mladih vrst, zato mladina prihaja nepripravljena v šolo itd.

Med nami pa se ta trenja in zapostavljanje vsega, kar je naša tradicionalna lastnina: materni jezik in naša kultura, še vedno nadaljujejo. Raste pa nov rod, ki se vedno bolj krčevito oprijemlje dediščine naših pradedov in ravno v tem so zopet mnogi kmečki sinovi in hčere, ki se bodo povzpeli na vrhove kot bodoči voditelji novim rodovom naše drage domovine.

Porast hranilnih vlog v denarnih zavodih

V razdobju od januarja do novembra 1956 so se denarne vloge v avstrijskih bankah in hranilnicah in drugih denarnih zavodih dvignile za okrog 2,6 milijard šil. Od te vsote odpade na hranilnice 1,2 milijard šil. Po mnenju strokovnih krogov bi bilo treba z novimi davčnimi olajšavami široke kroge prebivalstva pridobiti za povečano štednjo denarja v hranilnicah. Pokazalo se je namreč, da so po izteku starega zakona o davčnih olajšavah za hranilne vloge, začeli ljudje spreminjati prejšnje z davčnimi olajšavami povezane naložbe na navadne hranilne vloge.

v fond za izplačilo tretjih oškodovancev okrog 6 milijonov dolarjev. To je tiho priznanje sokrivde na nesreči, čeprav sporazum sam niti z besedico ne omenja krivde za trčenje. Sodnik Kaufmann si je verjetno oddahnil. Pač pa bodo vzroki nenavadnega trčenja dveh ladij na širokem oceanu ostali za javnost za vedno nepojasnjena skrivnost — kajti ti, ki zanje vedo, so raje tihi in plačajo vsakomur škodo, ki jo je utrpel.

Poskusi kako dvigniti potopljeno ladjo

Kot smo že pisali ob času nesreče, leži „Andrea Doria“ v globini 90 metrov. Iz takih globin je do sedaj z običajni tehničnimi sredstvi in metodami bilo nemogoče dvigniti potopljene ladje na površje. Običajno dvigajo potopljene ladje na ta način, da potapljači pod gladino zanašajo vse odprtine na potopljeni ladji, razen dveh, skozi eno potem z močnimi črpalkami (pumpami) stiskajo zrak v ladjo, da v njej zrak izrine vodo in ladja kot napihnjen balon splava na površje. Toda „Doria“, leži pregloboko in je povrh tega zadobila pri trčenju tako brazgotino na trebuhu, da jo je nemogoče zapreti, oziroma bi to več stalo, kot je ladja vredna.

Sedaj je nek mlad ameriški inženir predlagal nov način. Po njegovem načrtu bi naj potapljači vdrli v notranjost ladje in v njej na „strategično“ izbranih mestih pritrdili posebne balone iz plastične snovi, ki bi jih potem črpalke napolnile z zrakom. Ameriška industrija že izdeluje tako plastično maso, ki se pri napihovanju ne raztrga, tudi če zadene na ostre robove. Ta načrt, ki na papirju zelo lepo izgleda, ima samo eno slabost, da namreč še ni bil nikoli preizkušen. Povrh vsega pa bi izvedba tega predloga ne bila poceni — 3 milijone dolarjev. Vendar izgleda, da ga bosta — kljub velikemu riziku — prizadeti paroplovni družbi sprejeli, kajti potopljena ladja še vedno predstavlja znatno vrednost.

Našim gospodinjam

OB OTROŠKI POSTELJICI

S skrbjo in ljubeznijo obdaja mati dojenčka. Pa saj je neobgledeno dete tudi res potrebno nege, samo si ne more pomagati. Vendar se matere včasih tudi pregrešijo v svoji prizadevnosti. Otroka razvadijo. Prvo, na kar je dojenčka treba navaditi, je red. Red v hrani, red v previjanju in pestovanju. Dojenček naj čim več spi in leži — na hrbtu, brez blazine na ravni trdni podlagi, da mu bo hrbtnica ravno zrastle. Za gibanje že sam skrbi. Ima roke, noge, ki jih ogleduje in pregibava. Od časa do časa dojenčka od 3 mesecev dalje položimo na trebušček. Otrok bo najprej dvignil le glavo, nato tudi prsni koš in se oprl na roke. Ta vaja je zelo priporočljiva za utrjevanje mišic in kosti, a v začetku naj ne traja predolgo. Mlada mati kar ne more dočakati, da bi otrok kaj naredil. Naravnost sili ga s stolo, s hojo, z raznimi gibi itd. S tem pa otroku škoduje. Nekatere matere se kar naprej hvalijo: „Naš otrok pa že to zna, vaš še ne“ itd. Otrok naj iz svoje lastne potrebe začne vstajati in se oprijemati ter iskati opore. Naloga matere je, da mu nudi primerne možnosti. Zato naj mu preskrbi posteljico s palčicami in stajico. V stajici, kjer je trda podlaga, tla pregnemo, da se otrok pri padcu ne udari. Dete samo bo vstajalo, se oprijemalo lat in se poskušalo premikati

ob ograjici. Sitne mame pa in drugi do-mači silijo in ne morejo tistega trenutka dočakati. Skoro vsi otroci imajo dandanes plosko nogo (Senkfuß); to deloma prav zaradi siljenja k hoji in zaradi premehke obutve. Nožica mora imeti primerno oporo. Otroci zlahka dobijo krive noge, ker so kosti še premehke in za hojo prešibke. Često tudi vidimo, kako mati ali drugi otroka držijo prav nerodno za eno roko in ga skoro vlečejo po cesti. Rokico lahko izvinejo ali pa celo škodijo celotni postavi, če se to redno ponavlja. Otrok naj se sam nauči hoditi in to, kadar on hoče. Vse, kar odrasli za to naredijo, je odveč, če že ne celo škodljivo. Tudi naj otrok sprva ne hodi predolgo, ker je to utrudljivo in bi utegnilo škodovati organizmu.

ČE OTROK SKILI

je mamica včasih vsa iz sebe. Pri dojenčkih v prvih mesecih je to zelo pogosto. Otrok se mora namreč šele navaditi, da „fiksira“ neko določeno točko z obema očesoma. To je „nepravo skiljenje“, ki sčasoma preide. Če se pa pozneje, okoli prvega leta, spet ponovi, se pa da precej lahko odpraviti s posebnimi očali. Te mora predpisati zdravnik. Le v redkih slučajih je potrebna operacija.

OD 26. JANUARJA

DO 16. FEBRUARJA 1957

VELIKA ZIMSKA RAZPRODAJA

za bele tedne

MODROCI, z 20 kg afrikom polnjeni,	namesto 265.—	238.50 šil.
MODROCI, z vato podloženi	namesto 319.—	287.10 šil.
VOLNENI MODROCI, z 20 kg volne polnjeni,	namesto 460.—	414.— šil.
PRESITE ODEJE, Klotin, ročno delo,	namesto 115.—	103.50 šil.
KLOT-PRESITE ODEJE, na obeh straneh dober klot,		
130 x 190 cm velike, ročno delo,	namesto 159.—	143.10 šil.
BROKAT-PRESITE ODEJE, velike, zgoraj brokat, spodaj klot, z snežnobelo vato,	namesto 259.—	233.10 šil.
TUHENTI, 120 x 185 cm veliki, polnjeni s gosjem perjem,	namesto 299.50	269.55 šil.
POSEBNI TUHENTI, Ia. Inlet	namesto 360.—	324.— šil.
BLAZINE, 60 x 80 cm velike, Ia-inlet,	namesto 49.80	44.82 šil.
FLANELASTE RJUHE, čista volna	namesto 43.—	38.70 šil.
PERJE ZA BLAZINE	namesto 18.90	17.— šil.
PERJE ZA TUHNE, prima gosje perje,	namesto 65.—	58.50 šil.

NADALJE DOBITE PO ZNIZANIH CENAH:

Volneno obleko, flanelaste ostanke, robce, brisače, posteljno perilo, flanelaste srajce za moške in dečke, zimsko perilo vseh vrst, volnene nogavice, jopice in puloverje za gospode in dame itd. Vse to dobite v največji izbiri pri

KRISCHKE & CO.

CELOVEC — KLAGENFURT, 8.-MAI-STR. 3 und NEUER PLATZ 12

Električne pralne stroje vseh znamk in velikosti, štedilnike tudi kombinirane s krušno pečjo, krušne peči, sobne peči vseh vrst in velikosti, kotle za kuhanje žganja. Vse to in še marsikaj drugega vam nudi trdka

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Uspehi pri pridobivanju kalija

Plajberška rudniška družba (Bleiberger Bergwerkunion), je začela pred nekaj meseci s pridobivanjem redke kovine kadmija, ki se nahaja kot primes rude, katero ta družba koplje v svojih koroških rudnikih. V kratkem času se je ta industrijska panoga izkazala kot zelo pomemben vir dohodkov za družbo in dobrodošel doprinos k okrepitvi avstrijskega gospodarstva. Naša država je postala neodvisna od uvoza iz tujine te snovi, ki je neobhodno potrebna pri nekaterih industrijskih procesih. Kadmij pridobivajo v obratih te družbe v Podkloštru. Dotlej je dragocena snov šla v izgubo, kajti ostala je v odpadkih.

Gostovanje mariborskega gledališča v Gradcu

Po petletnem presledku je v Gradcu gostoval ensemble mariborskega opernega gledališča z baletnim zborom. Predvajali so opero italijanskega skladatelja Mascagnija „Cavalleria Rusticana“, s katero so predlanskim nastopili že v Celovcu, ter balet „Lectovo srce“, ki smo ga že tudi imeli priliko občudovati na deskah našega mestnega gledališča.

Kot poroča graška „Tagespost“, je ondoto občinstvo „zelo prijateljsko sprejelo“ mariborske goste. Gledališki kritik lista poudarja „naravni talent pevcev in plesalcev, spoštovanje vznujajoč in prizadeven zbor, deloma zelo imenitne kostume“ in njihovo „samo po sebi umevno pristnostjo in vedrostjo, ki izhaja iz folklorne in je bila zelo iznajdljivo uporabljena.“ Zaradi tega sta bili obe predstavi deležni splošnega odobravanja. Hvali tudi dirigenta Jakova Cipcija in nosilko glavne vloge sopranistko Pavlo Posega-Švagljevo. „Pesti in vedri celotni vtis“ baleta „Lectovo srce“ je pridobil zase vse navzoče. Kljub tem pohvalam pa je kritiku videti, da se še ne more znebiti spominov na čase, ko je Maribor bil le oddaljeno predmestje Gradca z vsemi posledicami, ki iz tega izhajajo. Vendar je videti, da so njegove želje po povečanih kulturnih stikih s sosedi preko sedanje države meje na jugu iskrene. Tako se zavzema za izmenjavo gostovanj z Ljubljano. Ondotno gledališče je namreč že pred časom povabilo graško opero na gostovanje v slovensko prestolnico, toda izgleda, da v Gradcu še nekaj oklevajo.

Kako se odpravljajš

V ŠOLO

Čudno vprašanje, pa kaj lahek odgovor: vstani kar se da pozno, da je le še nekaj minut časa za oblačenje, umiti se ni treba vsak dan — ali pa le malo roke, morda še nosl — pa naglo in stoje zajtrkovati, brž zgrabiti knjige, peresnika itak ni treba, ga bo že kdo posodil — in hajdi v šolo!

Seveda, spodaj pri vratih se spomnim, da sem nekaj pozabil, pa nazaj in premečem vse knjige, loputam z vrati sem in tja, iščem ta zvezek in ono knjigo, se jezim in hudujem na brate in sestre ali celo na starše, kaj da počenjajo z mojimi rečmi — no — in če ne najdem, se malo razjokam, v solzah, pri čemer si obraz še bolj razmažem, sfrčim iz stanovanja, pustim vrata odprta, ne rečem ne zbogom, ne adijo, kvečjemu zavpijem bratu ali sestri: „Pojdi se solit“ — ter poln jeze in slabe volje tečem po stopnicah, planem na cesto, stopam v luže in kupe blata, se zaletavam ob ljudi, ne vidim nikogar, ki bi ga bilo treba pozdraviti, se komaj izogibam vozovom, se s kom spričkam, ki me zato ošteje, pa se nenadoma zagledam v kako zame zanimivo reč. Obstanem, opazujem in pozabim, kam grem. Nenadoma, kot glas iz onega sveta, slišim kako bije ura.

Oj, groza! — Sedaj bi moral biti že v šolil Stečem skozi šolska vrata, treščim plašč raz sebe, odprem vrata v svoj razred — pouk se je že pričel — joj — obstanem in komaj sopem, srce mi bije gor do vratu, v glavi mi šumi, kaj bo zdaj! Pa kaj — saj se lahko zlažem! In se zlažem, da je kdo bolan doma, da je bilo doma dosti dela, da sem moral še v trgovino itd. — ej, dosti je izgovorov in izgovor je vsak dober, „naj ga pes prinese na repu“ — pa je.

In tako res obložen z naglico od doma, s slabo voljo v sebi, z lažmi prevlečen od vrha do tal sedem v klop in spočetka sploh nič ne vem, kaj se okrog mene godi, kaj je pri šolski tabli in o čem učitelj govori. In če pride vprašanje do mene, mi le z največjo težavo najde pot do možganov; domače naloge pa sploh ne najdem, ker je ostal zvezek doma. Takole je — pa konec —. Takole se odpravljajš v šolo. Prava reč! Saj vse mine in vse ima svoj konec, tudi šolski pouk in potem smo prosti, pa hajdi domov, pa spet divjat okoli.

Tako, moj mladi prijatelj, seveda ne gre. Nauči se že v mladih letih držati red pri svojih šolskih stvarih. Položi vsak zvezek in vsako knjigo na svoje mesto, da jo ob vsaki priliki spet lahko vzameš v roko. Stari in resnični pregovor pravi: „Drži red in red bo tebe držal“. V šolo hodi rad in se pridno uči, kajti vse to ti bo prav prišlo v poznejšem življenju, toda morda ne boš več imel prilike, da bi spet lahko vzel kakšno poučno knjigo v roke. Bodi prijazen z ljudmi in jih lepo dostojno pozdravljaj — ne samo učitelje in svoje predstojnike, ampak tudi starejše ljudi.

Najbolj grdo pa je, če se mladi ljudje lažejo. Ne laži nikoli učitelju ali svojim staršem. Naslednja resnična zgodba, naj ti bo v pouk: Cesar Maksimilijan je bil velik preganjalec Cerkev. Tako je zasledoval tudi Autima, znamenitega in slavnega škofa iz Nikremedije. Dvajset vojakov je iskalo tega svetega moža na cesarjevo povelje.

Zgodilo se je, da so ti vojaki nekega dne prišli v Autimovo hišo in prosili škofa, da jim postreže s kako jedjo, ker jih je trl glad. Autim jih je gostoljubno sprejel, povabil k mizi in nudil z neizmerno ljubeznivostjo, kar je premogla njegova skromna kuhinja. Vojaki so se čudili toliki dobrohotnosti, kakoršne niso srečali še nikdar v življenju. Med obedom so vprašali, če slučajno pozna nekega Autima, krščanskega škofa, katerega morajo pripeljati pred cesarja.

„Kako ga ne bi poznal? Jaz sem Autim, katerega iščete. Ni se vam potreba truditi, da me najdete. Tu sem.“

Vojaki so začudeni in preplašeni izjavili, da bodo cesarju sporočili, da so zaman iskali škofa Autima in ga niso našli. Na vsak način hočejo rešiti svojega dobronika in gostitelja.

„Nikakor ne!“ je odvrnil škof. „Kristjanom ni dovoljeno lagati, tudi ne smejo laži odobravati. Peljite me k cesarju. Rajši hočem umreti kakor doživeti, da bi vi lagali!“

In je odšel ponosno z njimi v grozno trpljenje in smrt.

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

S kulturno prireditvijo v nova leta

Kat. prosvetno društvo v Šmihelu je gostovalo z „Jurčkom“ v Globasnici in zaigralo v Šmihelu „Stari in mladi“.

Razsežna je naša fara in širokogrudna naša zemlja. Od te širokogrudnosti smo se tudi mi Šmihelčani nekaj navzeli. Da nismo oskosrčni, je pokazalo prosvetno udejstvovanje zadnje nedelje, 20. I. 1957.

„Jurček“, ki je v Šmihelu dobro odrežal pri zadnji predstavi, je hotel poizkusiti svojo srečo še v sosednji fari. V Globasnici so nastopili palčki, vile, veter in Jurček s svojimi čarovniki. To so gledali v farni dvorani otroci, zadovoljni in veseli so bili, pozabili so ploskati in usta zapreti, uživali so raj devete dežele, kot bi se v resnici dogajalo. Kozel jih je šele vzdramil, da niso v deveti deželi bajk in pravljic, ker je hodil „po konci in ne po vseh štirih“ ali pa so nekateri še verjeli, da je tudi kozel tam drugačen in hodi samo po zadnjih nogah. Hud mrzaj je bil, da je pokalo, pa kljub temu smo prišli v obilnem številu k prireditvi. Vsi ste dobro igrali in se vam zahvaljujemo ter vam kličemo nasvidenje v Globasnici. Le še pridite gostovat k nam, da nas razveselite in nam pokažete druge svetove! Hvala g. režiserju č. g. kaplanu Nešču za trud in požrtvovalnost! Domov grede pa bi gotovo vsi zmrznili, če bi nas stric Hanzej ne zapeljal z avtom domov!

V Šmihelu pri Šerčerju pa je uprizorilo naše Katoliško prosvetno društvo ljudsko igro v štirih dejanjih: „Stari in mladi“. Igra nam pokaže blagoslov četrte božje zapovedi na eni strani, na drugi strani pa prokletstvo za tiste, ki božje zapovedi ne poznajo. Med bliskom in gromom je dal Bog četrto božjo zapoved. In blagor mu, kdor spoštuje starše, jih časti ter jim na stara leta gre na roko, jim pomaga in potrpi z njimi. Pa ne kakor Alena, ki je trda do očeta in njen mož France njej na ljubo pahne očeta pri vratih ven. Tudi Šepar je trd zet, kakor je sirova snaha Alena, zato pa beži od njih hiše tudi božji blagoslov. Ščasoma zaideta na slaba pota in pričneta ponarejati denar. Za to dejanje ju doleti

pravična kazen. Metka pa Tine, ki imata sočutno srce, pa sta deležna blagoslova, da dobita Jamnikov dom kot svojo last.

Vloge so bile dobro razdeljene, vsak je imel vlogo, ki mu je pristojala in pa so bile tudi dobro podane. Predvsem moramo vse igralce pohvaliti brez izjeme, da so se vloge dobro naučili! Šepetalka je bila skoraj odveč. Kako blagodejno vpliva na gledalca, če čuje besedo iz ust igralca, pa ne najprej iz ust šepetalka!

Posebej ne bomo nobenega hvalili, samo prosimo, da bi se kmalu zopet pokazali na odru in nam zaigrali za pust kakšno prav smešno. Ptičar Blaže bo že kako „potuhtal“. Ob tej igri smo pretakali preveč solzal Šerčerjeva dvorana je bila tokrat nabito polna brez otrok, kajti ti niso imeli dostopa. Šmihel je središče v Podjuni. In zato so prišli tudi iz Cirkovč, Vogrč, Libuč, Globasnice in štebnja prijatelji slovenske besede in slovenske igre in vsi so se zadovoljni vračali domov!

Pred igro je zapel mešani zbor pod vodstvom Mihe Sadjaka štiri pesmi na odru, med odmori pa je pel moški zbor ter nam delal kratek čas.

Igro so tokrat vodili in režirali preč. g. župnik sami in so nam kot predsednik Krščanske kulturne zveze in kot predsednik šmihelskega prosvetnega društva dali lep zgled delavnosti. Pokazali so, da jim ni samo na tem, da bi kot vodja centralne organizacije imeli glavno besedo, ampak da tudi sami radi zgrabijo za prosvetno delo ter pomagajo, kjer koli se pojavi potreba. Upamo in želimo, da bi tudi v bodoče tako ostalo. Predvsem pa bi želeli — kar nas je pri zadnji kulturni prireditvi zelo veselilo — da bi Kat. prosvetno društvo in pevski zbor kot tokrat, vedno služno sodelovala skupno pri kulturno-prosvetnih prireditvah. Saj igra in petje spadata skupaj. Prosvetno društvo naj bi gledalo, da pridobi

ZLATA SKLEDA

Zgodbo o leseni skledi gotovo vsi poznate še iz otroških let. Kako je trdosrčna snaha staremu očetu dajala bomo hrano za pečjo v leseni posodi, ko mu je bila padla glinasta skleda iz tresočih se starih rok na tla in se razbila. In kako je mali sinko pri igranju izdeloval koritce, v katerem bo dajal jesti svojemu očetu, kadar bo prišel v položaj starega očeta. Ta zgodba je dovolj znana in zadosti pretresljiva.

Jaz bi vam pa rad povedal danes drugačno povest. Slišal sem jo, nedavno v slovenski kmečki hiši ob Dravi na Koroškem. Kar bom napisal, se je res dogodilo.

Na trdnem slovenskem gruntu se je oče postaral in obnemogel. Zato je dal posestvo svojemu sinu, ki je pripeljal k hiši mlado gospodinjico. Sprva sta se stari mož in mlada nevesta kar nekam bala, da ne bi prišlo med njima kaj navzkriž. Toda čim bolj so minevali tedni in meseci, tem bolj sta se spoznavala in tem bolj je razumela. Staremu očetu se je včasih zdelo, da bi bilo v gospodarstvu treba sinu kaj svetovati. Pa je to povedal mladi snahi, češ: „Reci mu ti, naj takole ukrene, da bo prav. Mene ne poslušaj rad, tebe bo pa ubogal.“ In se je zgodilo tako in gospodarstvo se je lepo in prav razvijalo. Zakaj stara kost je modra in veliko ve.

Za preužitek je imel stari oče izgovorjen en stari cent prašiča (56 kg). Gospodinja je že vnaprej določila prašiča, ki so ga pitali za očeta. Seveda okrogli ščetinec tam okoli Božiča ni tehtal samo 56 kg, ampak največkrat še enkrat toliko ali pa še več. Snaha je pa odločila, ko so klali — čeprav se je stari oče na moč branil:

„Ta je bil določen in pital za očeta. Celega morajo dobiti. Kar bomo njim dali, nam ne bo manjkalo pri hiši.“

In so zares ščetinarja zaklali in dali očetu

vse: mast in rebra in pleče in šunke, ko so jih bili nasolili in posušili.

Ob posebno velikih praznikih ali hišnih slavnostih so oče poklicali mlado gospodinjico in ji rekli:

„Urška, danes pa deni v lonec za vso družino mojo gnjat. Boš videla, da bo boljša in slajša kot vaša...“

V takem vzdušju in pristrčno toplih odnosih med starim očetom in snaho so minevala leta. Lepa leta, sicer polna trpljenja in samoodpovedi za mlado mater, ki je leto za letom rodila domačiji, svoji slovenski zemlji in Bogu nove otroke, ali vendarle leta, vsa ožarjena kakor od toplega jesenskega sonca; z modro in razumevanja polno ljubeznijo starega moža.

Ko je lezel v osmi križ in se mu je začelo življenje iztekati in je moška moč jela ugašati kakor dogorela sveča, je legel na bolniško posteljo, s katere ni več vstal. Tako je opešal, da se ni mogel niti s postelje več premakniti. Okrog mlade matere je stopicalo šest otrok, sedmi je bil v zibki. Ni je minilo noči, v kateri bi ne svetila iz zastrtega okna medla luč v tiho temo. Vendar je snaha imela vedno zadosti časa in — kakor tudi je bila šibka — dovolj moči, da je starega očeta sama prenašala iz postelje na posteljo.

„Saj ne boš mogla, Urška! Glej, preslaba si in preveč utrujena, jaz sem pa težak“, se je branil. A ko mu je dobrohotno velela, naj se je prime z rokami okrog vratu in ga je dvignila iz ležišča, mu je v vsem trpljenju sladke smehljaj dahnil v izmučeni obraz.

„Dobra si, Urška. Bog ti bo poplačal.“

Nato sta molčala oba. Položila ga je v svežo posteljo, skrbno popravila vzglavje in tiho odšla.

Čutil je, da se mu bliža poslednja ura.

Naše prireditve

VABILO

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu priredi v nedeljo, dne 3. februarja ob 11. uri dopoldne v

ŽELEZNI KAPLI V FARNI DVORANI ljudsko igro v 4 dejanjih „STARI IN MLADI“

Igra nam predloži božji blagoslov četrte božje zapovedi in prokletstvo, če se ta ne izpolnjuje. Igra je zelo zanimiva in sega do srca. Iskreno vabljeni!

VABILO

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu gostuje v nedeljo, dne 3. februarja ob pol 8. uri zvečer v

GLOBASNICI PRI ŠOSTARJU z lepo ljudsko igro „STARI IN MLADI“. Ne bo vam žal, če boste ta nedeljski večer rezervirali za našo kulturno prireditev. Zato nasvidenje!

Čimveč igralcev, pevski zbor pa naj pritegne še večje število dobrih pevskih talentov. Potem pa bo zavladalo v osrčju naše lepe Podjune spet živahno kulturno življenje, kot za časa slovenskih taborov. S to iskreno željo se poslavlja za danes od šmihelskega odra vaš opazovalec in se bo spet javil, če se bomo v pustu znašli pri Šerčerju.

GLOBASNICA — ŠMihel

Že v predzadnji številki smo obširneje poročali o igri „Divji in nedeljski lovci“, ki jo je uprizorilo Kat. prosvetno društvo v Globasnici. Zadnjo nedeljo pa so jo ponovili v Šerčerjevi dvorani v Šmihelu ob dobri udeležbi. Igra je — kakor v Globasnici — tako tudi v Šmihelu vzbujala pozornost in navdušila gledalce. Prosvetnemu društvu in igralcem gre topla zahvala. Prihodnjo nedeljo pa bodo Šmihelčani Globašanom obisk vrnil z igro „Stari in mladi“.

SVEČE

V nedeljo, dne 13. januarja smo ob misteriju „Henrik, gobavi vitez“ doživeli res nekaj lepega. Naj se igralcem in režiserju, preč. g. Vinku Zaletelu, za obisk prav lepo zahvalimo. Naj bi povsod zmagoval idealni zeml!

Tiho je velel okrog stoječim: „Pokličite Urško!“

Poklicali so jo in je takoj prišla.

„Popravi mi zgolj, samo ti ga znaš...“

Nato je s težavo nadaljeval: „V vseh desetih letih najinega skupnega življenja v tej hiši sva se samo enkrat sporekla. Pa še takrat za ničvredno stvar. Naj bo tudi to pozabljeno, kakor da bi se ne bilo dogodilo.“

Ko so mu smrtne kaplje stopile na nagnano čelo, jo je prijel za roko in dahnil:

„Prižgi svečo, Urška... Dobra si mi bila... Bog te bo blagoslovil za vse, kar si mi storila...“

Umril je v njenem naročju, kakor nebogljen otrok v rokah dobre matere.

In mlada žena in mati je zajokala in je plakala kakor za rodnim očetom. Še danes pravi: „Mnogo prezgodaj so nam umrli. Bili so zlata vreden mož.“

Bil sem v hiši, kjer se je bilo vse to zgodilo. Velika družina zdravih otrok prebiva ob očetu in materi v nji. In na prvi pogled vidiš in veš: Nad to hišo in nad njimi, ki v njej prebivajo, plava božji blagoslov. Ta blagoslov se razliva na polje in živino, na trami in senožen in se bo razlival, dokler bo v hiši živ duh ljubezni mladih do starih. Iz tega duha se kuje zlata posoda, zlata skleda, ki je ne uniči ne vlaga ne rja, ker je iz dragocene snovi, traja preko groba in sega s svojim žarom s te zemlje v onostranstvo.

Dr. L. P.

SKRIVNOSTNA PALICA

Opaškar je imel debelo palico, ki je bila zgoraj lepo okrivljena in spodaj svetlo okovana. Kamor je šel, jo je vzel s seboj, povsod mu je bila zvesta spremljevalka.

Nekoč je imel opravka v bližnjem mestu. Pot ga je peljala skozi gozdič, kjer je v bližini nenadno nekaj zasumelo. Iz grmovja je planil zajec in možak je zamahnil s palico, kolikor je mogel. Prav tedaj pa počil za grmom puška — zajec se je zvrnil in obležal pred njim na poti.

Mož je bil iznenaden, obenem pa se je ustrašil. Pogledal je zajca, nato pa palico in rekel: „Hudirja, deset let se že upiram nanjo, pa še nisem vedel, da je nabasana.“

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

JOSIP JURČIČ:

Prehod
čez Berezino

Andrej Pajk iz Stične na Dolenjskem ni hotel študirati. Odšel je k vojakom. Ko je Napoleon zasedel naše kraje, je moral Pajk na vojsko. Bil je ujet in odpeljan na Francosko. S Francozi je odšel v Rusijo. Ko je bil Napoleon tu premagán, je njegova vojska razpadla. Pajk opisuje v tem berilu beg in prehod čez reko Berezino. Na stara leta je popisal Pajk svoje doživljaje. Jurčič jih je popravil, predelal in izdal pri Mohorjevi družbi pod naslovom: *Spomini starega Slovenca*.

Padel je že drugi sneg in mraz je pritiškal. Povsod nas je bilo vse živo, jesti pa nam je primanjkovalo. Malokdo je imel kaj kruha.

Kar zagledam pred seboj neznansko trumo Francozov, ki so brez reda drli od Smolenska. „Kaj to pomeni?“ smo dejali. Ko smo srečali prve in so nam ti povedali, da je Napoleon pobegnil iz Moskve (ki jo je skrivaj zažgal ruski guverner Rostopčin) in da se vsa vojska od Rusov gna na vrata doma, ko smo videli, da nima že skoraj nobeden orožja, nobeden konja in da vse vre in hiti proti Berezini, smo jo urezali še mi nazaj.

Zdaj je nastalo vretje in razrivanje na cesti, da ne morem povedati. Vsak je hotel priti brž dalje. Vsak je stopal na pete svojemu predniku, pa je nejevoljen klel, ko se nu je zaletaval v hrbet zadaj tudi eden, ki so ga drugi rinili in suvali. Vsak je bil lačen, telečnjake pa smo imeli prazne. Slišal sem tu rentati Slovenca, Hrvata, Čeha, Poljaka, Nemca, Francoza, Španjolca itd. Vsak je imel le dve, tri želje: da bi brž prišel dalje na poti, da bi dobil kaj jesti in da bi se zavaroval proti mrazu.

Ker je bil zidani most čez Berezino pri Borisovu prestreljen, smo se obrnili na majhno cesto na desno roko. V dveh urah pridemo do Berezine. Kakor so ljudje videli, da se zdaj pride na most, so pritiškali še bolj. Gneča je postajala taka, da so izrinili mene, ki sem s svojima konjema hodil bolj pri kraju, iz vrste. Vse prizadevanje, da bi se zopet zagostilo mednje, je bilo zastoj. Pred brezinskim mostom je stal gozdnič, obrasel z mladimi hojami. Zakurim ogenj. Ali mlade in sveže hoje niso hotele goreti, naj sem še tako pihal in si prizadeval. Kadilo se je, da plamena nisem mogel razpihati. Če pa sem količkaj odnehal, mi je pogasil vse. Videč, da ni mogoče, popustim kurjavo. Primem zopet svoja konja za uzdo in grem iz hojavega gozda proti mostu. Strašen pogled! Držaji ob mostu so bili že odlomljeni, marsikoga je prekucnilo vretje z mosta v globoko vodo. V vodi so se bojevali možje in konji z mrzlo smrtjo v valovih. „Ako bo taka gneča, ne pridem nikdar na most,“ sem rekel sam pri sebi in poizkušal priti v vrsto od strani. „Da bi prišel le v sredo, pa sem dober,“ sem dejal in

F. GRIVSKI:

7

Vozniki

POVEST

Nedeljske popoldneve so prebili v gostilni pri Ludviku. Svojo mizo so imeli in nihče ni smel nepovabljen zasedeti prostora. Bahali so se, hvalili vozove in živino, opravljali Ernesta, povzdigovali svoje družine in izživali fabričane, ki so sedeli pri drugih mizah. Ti so jim nadelili priimek „Gajzlana bratovščina“ in v krohotu podrli marsikatero pikro na račun voznikov. Vozniki pa jim niso ostali dolžni nobene.

Leto je šlo h koncu. Voznikom so postali dnevi dolgočasni. Kmečko delo jim ni več dišalo. Hodili so po sejmihi, mešetarili, kupčevali in sanjali o dnevih, ko bodo spet napregli vozove in vzeli v roke bičevnik. Navezali so se drug na drugega in vsak dan iskali prilike, da so prišli skupaj in modrovali o vožnji. Ko so v jesenskih večerih na kašah slačili turščico, so sedeli skupaj pri istem kupu. Žene in dekleta so podajale klase, možakarji so pa spletali kite in jih obešali na lesene klince. Mladina je prepevala, ženice so pripovedovale povesti, med mlajšimi se je spletala ljubezen – voznikom pa se je vse to zdelo nesmiselno; samo o ko-

„Ojta vojaški boben...“

čakal štiri ure prilike. Koliko sem jih videl pasti pod nogami drugih in pohojenih nikdar več vstati! Konji in ljudje so drli dalje. Kdor jim je prišel pod noge, tega je imela smrt.

Utrudim se od dolgega stanja in čakanja, zato se obrnem in grem stran. Nedaleč od mosta so stale hiše. Tjakaj peljem konja. Okoli in okoli poslopja je bilo polno vojakov, ki so kakor jaz čakali, da bi prišli na vrsto. Privežem žival k plotu, nabere pri hiši nekaj suhega lesa in zakurim ogenj. Preiščem malho in najdem tobak, ki sem ga bil vzel v Borisovu, ter kosce kruha. Poslednjega željno pojem, tobaka pa pokazem nekaj peres nedaleč sedečim Francozom. Brž ga prodam po dva peresca za en frank. V naglosti sem bil bogat. Denarja je bilo dosti, zlasti pri Francozih, ali kaj poma-ga denar, če kruha ni. Vse, kar je imel, bi bil dal marsikateri za kosce kruha. Svoj tobak prodajaje sem možko in trdo sedel na malhi, sicer bi mi jo bili iztrgali in vzeli. Za kratek čas sem bil obogatel. Komaj sem bil namreč prodal tobak, je prihajala taka truma jezdecev, da mi niso samo pomen-drali in zadušili ognja, razhodili in pobrali malhe, potegnili mojih konj s seboj, ampak da bi bili spravili skoraj še mene z dušo in telesom vred pod kopito, ko bi se ne bil hitro ognil.

Dva dni sem čakal v mrazu in lakoti pri mostu. Nepretrigoma je bil most tako natlačen, da ne bi bil mogel stopiti niti otrok nanj. Tisoče in tisoče ljudi je požrla Bere-zina.

Kako ie bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Vojaščina in vojaki

Radeckijevi junaki

V letih pred prvo svetovno vojno so pomrli zadnji berači, ki so v svojih mladih letih še služili pod slavnim Radeckijem, v armadi, ki je večkrat rešila nekdanjo avstro-ogrsko monarhijo pred razpadom. Domo-vina in cesar, katerima so po večini nepro-stovoljno, saj je bilo novačenje, kot smo ga že ob drugi priliki opisali, prisilno, žrtvo-vali svoja mlada leta, večkrat pa tudi moč in zdravje in neredko celo kakšen ud telesa, sta jih po odslužitvi nagradila s kako blestečo medaljo. V dolgih letih vojaške službe, večkrat po tujih deželah, so se ti možje odvadili vsakega stalnega dela, zato so se po odpustu iz vojske poveli predali beračenju. Hodili so od kraja do kraja, z eno ali več medaljami na strganem jopiču ter prosili vbogajme. Večina izmed njih je

bila pohabljen, brez roke, ali z leseno no-go. Če je katerega narava bila obdarila s poslušom, je imel čez ramo harmoniko. To je natezal po vaseh in spravljal ljudi v do-bro voljo, da so mu potem raje dajali kaj za pod zob. Drugi so pa imeli s seboj skri-nji podobno pripravo z ročajem. Če si ta ročaj vrtel, je iz skrinje prihajala godba. Bile so priproste lajne, pa takrat tudi lju-dje niso bili posebno izbirčni.

Enkrat na dan „menaža“, pa stroge kazni

Tako so se preživljali, dokler jih ni kje zatekla smrt zaradi bolezni, katere so si mnogokrat nakopali še v vojaški službi, ali pa starostne onemoglosti. Morali so pre-slišati tudi marsikatero grenko in neusmi-ljeno besedo s strani brezsrčnih in trdih lju-

di, ki niso imeli razumevanja za njihovo ža-lostno življenjsko usodo.

Vendar so poveli ljudi bili dobri z njimi in potem ko so si bili pri kaki hiši s-pijačo in jedačo zopet nekoliko „privezali dušo“, so kaj radi pripovedovali strmečim vaščanom o čudovitih tujih deželah, ki so jih bili videli in se v njih vojskovali, o Ogrski, Italiji in drugih krajih obširne mo-narhije. O njihovem poveljniku Radeckiju so pripovedovali kot o skrivnostnem bitju, ki je bilo obdarjeno z vsemogočnimi čudo-vitimi lastnostmi. Pa tudi to so pripovedo-vali, da so dobivali samo enkrat na dan jedačo (menažo) in sicer opoldne. Za pre-krsitve vojaške discipline so veljale zelo stroge kazni. Najbolj pogosta kazen je bilo šibanje. Kdor se je bil kaj pregrešil zoper predpise, je moral z razgaljenim gornjim delom telesa teči skozi dve dolgi vrsti voja-kov, ki so imeli šibe v rokah in neusmiljeno mahali po bežečem nesrečnej. Marsikateri se je sredi poti zgrudil nezavesten na tla.

Plašni Lahi in strumni Prusi

Tem Radeckijevim veteranom so se pa pridružili pozneje vojaki iz avstrijsko-pru-ske vojne, ko sta Prusija in Italija v letih okrog 1866 napadli Avstrijo. Ti so pripo-vedovali o plašnih Lahih ter o strumnih di-scipliniranih Prusih. Pruski vojaki so že bili oboroženi z puškami repetirkami na en-strel, dočim so imeli Avstrijci še puške, ki jih je bilo treba nabijati od spredaj (Vor-derladerje), kar je bilo zelo zamudno, pa tudi nevarno delo.

Stari Hori iz vasi Radiše pa je bil menda edini vojak iz našega kraja, ki je sodelo-val pri zasedbi Bosne in Hercegovine leta 1878. Znal je živo pripovedovati o skalna-tih pustih pokrajinah, ki jih je videl tam na jugu, pa tudi o cvetočih, bogatih prede-lih, v katere je kot vojak prišel. Z veliko ljubeznijo pa je pripovedoval o priprostem, dobrem, bistrem in poštenem ljudstvu, ki pa je zaradi več stoletnega turškega su-ženstva bilo v kulturnem pogledu strašno zaostalo in zanemarjeno. Nekateri naduti nemški vojaki in častniki so ga zaradi tega prezirali. Hori pa se je kljub temu med tem ljudstvom počutil kot brat med brati.

Z uvedbo rednih naborov, je bilo po naših krajih vedno več fantov potrjenih k vojakom. Služili so po najrazličnejših kra-jih širne monarhije in ko so prihajali do-mov, so radi pripovedovali svojcem in so-sedom o vojaškem življenju. Razmere so se v marsičem predrugačile, položaj in pre-skrba vojakov se je izboljšala in počlove-čila. Tudi uniforme so postale lepše in fan-te je mineval strah pred vojaško suknjo. Obratno, prav radi so prihajali na dopuste in se postavljali po vasi v lepo očiščenih in poravnanih uniformah, ki so našim, pove-čini krepko raslim mladeničem, dobro pri-stojale. Posebno je bil ponosen tisti, ki se mu je pod vratom svetila kaka zvezdica, znak, da je bil zaradi svoje dobre službe povišan. S prvo svetovno vojno in propa-dom monarhije se je tudi vse to spremenilo. (Dalje)

nas napravijo sicer dolgočasne, toda ko se bo leto obrnilo in ko se bo stajal sneg v goz-du, takrat bomo zavriskali in pognali vozove po cesti. Nič več volov, konje, kaj ne Ja-nez?”

„Tako je, oče Gregor! Konje bomo ku-pili!“ je ponosno pritrdil Janez.

„Pa nas boste v nedeljo potegnili v sosed-nje vasi,“ so vsa navdušena prigovarjala de-kleta.

„Zakaj pa ne! Naj dolina zve, da nismo vozniki samo za gozd. Zapregli bomo, uda-rili z bičem in oddrdrali! Pa kar zastoj!“

Vesela pesem je hodila še dolgo zvečer po vasi. Fantje so nosili šopke iz roženkrav-ta in nageljnov; tudi Tilka ga je pripela Janezu. Obljubil ji je, da ga bo spravil do-ma in si ga zataknil za klobuk, ko bo prvič pognal konje.

„Posušil se bo,“ je nagajala Tilka.

„Bomo videli!“

Za svečnico so kupili konje. Težko bi se privadil nanje Gregor, da mu ni pomagal Janez. Ko se je okrog sv. Matija leto obr-nilo, je Gregor cepil drevje; izravnavali so krtine na travniku. V marcu so pa izvlekli vozove izpod kolnic.

Začela se je pomlad in z njo je prišlo no-vo delo, ki je prineslo nove skrbi, pa tudi nove upe. (Dalje)

ZAHVALA

Najsrčnejša zahvala vsem številnim prijateljem, znancem in poslovnim tovarišem v mestu in na deželi, ki so nam ob neizrekljivo bridki izgubi našega sina, komaj 22-letnega

Janeza Možine

SINA MESARSKEGA MOJSTRA V PLIBERKU

izrazili iskreno sožalje, se od pokojnega na mrtvaškem odru poslavljali in ga v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti na družinsko pokopališče v Libuče.

Zahvaljujemo se za številne podarjene vence z napisi v obeh jezikih. Zahvala velja vsem onim, ki so pokojnemu tudi že v njegovi bolezni storili lepa dejanja človekoljubja. Zahvaljujemo se pevskega zboroma in libuški godbi za sodelovanje pri pogrebnih svečanostih, posebej še č. duhovščini pri pogrebnih obredih in g. proštu Trabesingerju za tople, globoko občutene poslovilne besede in magistru dr. L. Herbštu, ki se je poslovil od pokojnika v imenu športnikov.

Pliberk, dne 28. januarja 1957.

DRUŽINA JANEZ MOZINA

Ure, zapestnice, uhanе v zlatu srebru itd. kupite samo pri strokovnjaku

Gottfried Anrather

KLAGENFURT,
Paulitschgasse 9

Zamenjam in kupujem
zlatu in srebro tudi
strto, — popravila
točna in solidna.

Listnica uredništva

Na našo prošnjo v letošnji 1. številki lista se je odzvalo več bralcev in poslalo knjigo „Umni čebelar“ oz. sporočilo, da jo ima. — Uprava lista se vsem tem iskreno zahvaljuje ter ob enem z veseljem ugotavlja dvoje: prvič, kako pozorno bralci prebirajo naš list; drugič pa, da so med našimi rojaki še slovenske knjige iz predvojne dobe, kar je znak, kako ljubijo knjigo, napisano v njihovem materinem jeziku, saj so se za časa nacističnega nasilja izpostavljali veliki nevarnosti s tem, ko so skrivali slovenske knjige.

„Naš tednik — Kronika“

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 3. 2.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 4. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Pregled sporreda za tekoči teden. Za našo vas: B. Singer: Vloga in naloge krajevnih kmečkih gđborov in okrajnih kmečkih zbornic. 18.45 Narodne pesmi. — TOREK, 14.00 Poročila, objave. Torkovo kulturno pismo. Zdravniški vedež. (Gripa. I.). — SREDA, 6. 2.: 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev: pred mikrofonom celovškega radia so muzikanti iz Šent Janža v Rožu. 18.45 Okno v svet: Vtisi iz Švice. — ČETRTEK, 7. 2.: 14.00 Poročila, objave. Na zapečku. Z mikrofonom R. C. na obisku v Podgori. — PETEK, 8. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Trdi orehi, uganke za storo in mlado. 18.45 Za uho in peto. — SOBOTA, 9. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi. — NEDELJA, 10. 2.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

ENA IZ GOSTILNE

Gost je moral med kosilom za hip nekam oditi. Da bi mu medtem kdo ne pojedel golaža, je pustil na mizi listek z opozorilom: „V golaž sem pljunil!“

Ko se je vrnil, je našel jed nedotaknjeno, na listek pa je medtem nekdo pripisal: „Jaz tudi!“

ZIMSKA RAZPRODAJA

Damska-perlon-spodnja obleka, luksuzna kvaliteta . . . 49.— 59.— 69.—
Damska-perlon-krila . . . 58.—
Damske spodnje obleke (Char-meuse), 1a kvaliteta . . . 29.— 35.— 38.—
Damske hlače, čista volna 28.—
Damski predpasniki . . . 15.50
Otroške hlače, Mako . . . 7.50
Otroške hlače, kožuovina, razne velikosti . . . 16.80
Otroške nogavice . . . od 7.10 naprej
Otroške kratke nogavice . . . od 7.90 naprej
Otroške obleke, velikost 40, 45, in 50 . . . 28.—
Baby-Strampel-obleke . . . 14.50 16.80
Moške srajce . . . od 30.— naprej

Herbst

KLAGENFURT, FLEISCHMARKT

NIČ POPUSTA?

„Ker ste bili že desetkrat kaznovani, vam moram prisoditi najstrožjo kazen.“

„Gospod sodnik, ali pri vas ne dobe stalni odjemalci nič popusta?“

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58)

Razprodaja

PRAUSE

KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE 8
POCENI OSTANKI LEPIH ZAVESNIH ZOBCEV, BROKAT-BLAGO IN POSEBNO BLAGO (STISNJENO)

OTVORITVENO NAZNANILO

Naznanjam, da sem s 1. februarjem 1957 odprl v Domgasse št. 1. (nasproti hotela Moser).

MESARIJO-PODRUŽNICO

Potrulil se bom, da bom zadovoljil svoje cenjene odjemalce in jim postregel z dobrim blagom.

FERDINAND KREN
Klagenfurt, Bahnhofstr. 38

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRINZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

Crke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

Enosni prikloniki, osi za priklonike, platišča, vzmeti in obroče dobavlja rabljene in poceni AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Lepo urejeno pekarsko podjetje v Celovcu išče PEKARSKEGA VAJENCA. Hrana in stanovanje v hiši. Pekarna KATZ, Klagenfurt, Siebenhügelstr. 75.

ZENITEV

Iščem pošteno slovensko dekle iz Koroške, samostojno, 20 do 32 let, ki bi se rada poročila z jugosl. beguncem, ki ima veselje do kmečkega dela. Sem kmečki sin, star 32 let, velik 172, nisem pijanec in zapravljevec. Dopise na upravo lista pod „Iščem svojo srečo na Koroškem“.

INVENTURNA RAZPRODAJA

ob globoko znižanih cenah pri

WALCHER

Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse 2

MOŠKA, DAMSKA IN OTROŠKA OBLAČILA!

Velika

Razprodaja

pohištenega blaga.
Nadalje: gradl za modroce
zavese
Linolej
Stragula
Donaulej, pri

N E D E L K O

Klagenfurt, 8.-Mai-Straße 11

Zimska razprodaja

od 26. januarja naprej. Čudili se boste nizkim cenam v vaši priljubljeni trgovini

L. MAURER

KLAGENFURT, Alter Platz 35

Uporabite ugodno priliko RAZPRODAJE

pri

Rosl König

Klagenfurt, Bahnhofstraße

Najboljša kvaliteta po ugodnih cenah!

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBŠČINE dobite najugodnejše pri

HANS WERNIG

Celovec, Paulitschgasse (Prosenhof)

KMETJE, POZOR!

PRI

Machater - Schaller

v Mühlboden, P. Feistritz/Drau

dobite motorna vozila, vozove vseh vrst, univerzal-priklonike tip K 1.5, 2, 2.5 in 3 za male traktorje in konjsko vprego. — Nadalje dobite razne vozove za konjsko vprego, traktorje, priklonike in brane.

DOBAVLJAMO VSAK ČAS IN TAKOJ Z GARANCIJO

Prospekti brezplačno

DVA TRPINA

„Pomisli, moja žena mi ne da prej miru, dokler mi ni pobrala zadnji groš.“

„Potolaži se, moja je še hujša. Meni niti potem, ko mi že pobere ves denar, ne da miru.“

Volneno blago za moške in ženske obleke ter plašče najizbornejše kvalitete in v največji izbiri

Stoffhaus

Tschernutter

KLAGENFURT, KARFREITSTR. 1

LLOID AVTOMOBILI

Deželno zastopstvo, delavnica in skladišče za nadomestne dele

A. KRÄNER

KLAGENFURT, Ankershoferstr. 57, tel. 44-71

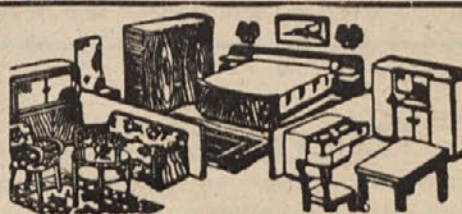
Prispel je model 57. Zahtevajte poskusne vožnje. Na željo pošljemo prospekte!

LODRON

Strokovna trgovina za vaš dom

Beljak — Villach, Lederergasse 12

Prešite odeje (kovtri) — modroci — posteljno perje — inleti — posteljno blago — flanelaste rjuhe — blago za preginjala in pohištvo — preproge in tekači — podloge za tla. — Kvalitetno in poceni

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW-MÖBEL-VERKAUFSSTELLE

Oglašuj v našem listu!